

Høringsnotat vedrørende høringssvar til forslag til lov om ændring af konkurrenceloven, lov om rettens pleje, lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren og lov om Klagenævnet for Udbud (Styrket indsats mod karteller, forbedrede kontrol- og efterforskningsinstrumenter, supplerende bødeprocedurer og mere konkurrence om offentlige ydelser)

6. februar 2007

Eksp.nr. 416513
/SIS-DEP

Indholdsfortegnelse

1. Generelle bemærkninger til det samlede lovforslag	2
2. Konkurrencerådets kompetence til at behandle sager om konkurrenceforvridende støtte, uanset om sagerne har samhandelspåvirkning (§ 1, nr. 1)	4
3. Bedre mulighed for at undersøge og gribe ind over for forkerte afregningspriser i fritvalgsordninger (§ 1, nr. 2)	5
4. Konkurrencerådets sammensætning mv. (§ 1, nr. 3)	10
5. Adgang til at besigtige indholdet af tasker, lommer mv. (§ 1, nr. 6) ..	16
6. Spejling af elektroniske medier (§ 1, nr. 7)	20
7. Adgang for politiet – efter indhentelse af dommerkendelse – til generelt at ransage lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at der kan findes bevismateriale (§ 1, nr. 9)	26
8. Tvangsbøder (§ 1, nr. 11)	31
9. Mulighed for straflempe (§ 1, nr. 15)	31
10. Administrative bødeforelæg (§ 1, nr. 15)	36
11. Beskikkelse af Konkurrencestyrelsens ansatte til at rejse og udføre tiltale ved byretterne og landsretterne (§ 2, nr. 1)	38
12. Annonceringspligt for ordrer over 500.000 kr. (§ 3, nr. 7)	41
13. Behandling af begæring om opsættende virkning (§4, nr. 6 og 7)	49
14. Bedre mulighed for at indhente oplysninger om udbudspligtige indkøb (§ 4, nr. 8)	52
15. Andre bemærkninger	53
15.1 Foreløbige forholdsregler/påbud	53
15.2 Nedsættelse af omsætningstærsklerne for fusioner	54
15.3 Udvidede ankemuligheder for tredjemand	55
15.4 Gruppesøgsmål	56
15.5 Strukturelle indgreb	56
15.6 Abnorme handlinger	56
15.7 Gennemgang af deponerings-, moms- og skattereglerne	57
15.8 Brud på forsegling af lokaler og myndigheders opbevaring af oplysninger	57

Høringsnotat vedrørende høringssvar til forslag til lov om ændring af konkurrenceloven, lov om rettens pleje, lov om indhentning af tilbud i bygge- og anlægssektoren og lov om Klagenævnet for Udbud (Styrket indsats mod karteller, forbedrede kontrol- og efterforskningsinstrumenter, supplerende bødeprocedurer og mere konkurrence om offentlige ydelser)

Lovforslaget har været sendt i høring hos de organisationer, ministerier og styrelser, som er nævnt til sidst i notatet.

Der er modtaget svar fra:

Advokatrådet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Asfaltindustrien, Bologselskabernes Landsforening, Bryggeriforeningen, Bygherreforeningen, CO-industri, Coop Danmark A/S, Danmarks Apotekerforening, Danmarks Rederiforening, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Danske Arkitektforeninger, Danske Busvognmænd, Dansk Energi, Danske Mediers Forum, Danske Regioner, Dansk Fjernvarme, Dansk Handel & Service, Dansk Industri, Dansk Kollektiv Trafik, Dansk Taxi Råd, Dansk Transport og Logistik, Det Kommunale Kartel, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Finansministeriet, Finansrådet, Forbrugerrådet, Foreningen af Registrerede Revisorer, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Forsikring og Pension, Fødevarerministeriet, HTS-A, HTS-I, Håndværksrådet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Klagenævnet for Udbud, KL (Kommunernes Landsforening), Landbrugsrådet, Landsorganisationen i Danmark, Liberale Erhvervs Råd, Lokale Pengeinstitutter, Miljøministeriet, Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, Organisationen af Selvejende Institutioner, Realkreditrådet, Skatteministeriet, Socialministeriet, Tekniq og Vejdirektoratet.

Nedenfor gennemgås de dele af høringssvarene, som indeholder væsentlige bemærkninger til lovforslagets indhold.

1. Generelle bemærkninger til det samlede lovforslag

En række organisationer m.v. har ikke haft bemærkninger til forslaget. Det drejer sig om **Danmarks Apotekerforening, CO-industri, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Fjernvarme, Foreningen af Registrerede Revisorer, Fødevarerministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Klagenævnet for Udbud, Liberale Erhvervs Råd, Miljøministeriet og Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling**

Advokatrådet er overordnet set af den opfattelse, at en yderligere harmonisering med konkurrencereglerne i EU styrker virksomhedernes retssikkerhed og begrænser de byrder, som forskellige regelsæt påfører virksomhederne.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og **LO** kan generelt støtte forslaget og er enige i, at der er et behov for en forbedring af mulighederne for at oplære karteller og en mere effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne.

ne. LO er dog betænkelig ved Konkurrencerådets nye muligheder på fritvalgsområdet.

Asfaltindustrien bemærker, at de er tilhængere af fri og uhindret konkurrence og derfor i udgangspunktet positivt indstillet overfor de påtænkte ændringer af lovgivningen.

Boligselskabernes Landsforening er af den opfattelse, at forslaget vil medvirke til at styrke konkurrencen. De vurderer især, at den del, der retter sig mod karteller, er vigtig og væsentlig for at opnå styrket konkurrence bl.a. indenfor byggeriet.

Bygherreforeningen har overordnet stor sympati for den række af tiltag beregnet på at gøre konkurrencebegrænsende aktiviteter, såsom karteller, mindre attraktive og mere risikable. Tiltagene vil utvivlsomt virke præventivt, foruden at de vil føre til bedre resultater mht. opklaring og straf.

Coop Danmark A/S og Håndværksrådet kan tilslutte sig de fleste af de fremlagte forslag.

Dansk Byggeri udtrykker stor forståelse for konkurrencelovens forbud mod konkurrencebegrænsende aftaler, samt at det er vigtigt at sikre, at reglerne følges.

Danske Arkitekter og Foreningen af Rådgivende Ingeniører finder, at de foreslåede ændringer af konkurrenceloven generelt forekommer for indgribende i forhold til de retssikkerhedsmæssige principper og peger på, at det kan diskuteres, om de få sager, der har været, kan berettiggelse så voldsomme indgreb i den personlige frihed. Danske Arkitekter og Foreningen af Rådgivende Ingeniører finder endvidere, at den nuværende retstilstand sikrer konkurrencen, det rigtige prisniveau og den nødvendige smidighed for så vidt angår udbud af tjenesteydelser og vareindkøb.

Dansk Energi finder det generelt positivt, at der gives myndighederne tilstrækkelige beføjelser og instrumenter til at håndhæve reglerne, og dette gælder også indsatsen mod karteller. Men det er afgørende, at effektiv håndhævelse af konkurrencereglerne sker med nøje respekt for de mistænkte virksomheders og deres ansattes retssikkerhed. Dansk Energi er ikke overbevist om, at en sådan balance er motiveret tilstrækkeligt præcist i bemærkningerne til lovforslaget.

Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk Transport og Logistik bemærker, at de hyppige ændringer af de danske konkurrenceregler fremover bør undgås, og at det derfor er positivt, at lovforslaget er baseret på et grundigt forudgående analysearbejde. Derudover bemærker Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk Transport og Logistik, at det er afgørende, at elementerne i lovforslaget tager størst muligt hensyn til virksomhedernes retssikkerhed. Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk

Transport og Logistik bemærker endeligt, at forslagene på det offentlige område overordnet set er positive og vil medvirke til at skabe det nødvendige fundament for udviklingen af offentlig-privat samarbejde.

Dansk Industri og Landbrugsrådet mener, at den del af forslaget, der rette sig mod det private erhvervsliv, udspringer af en enkeltsag, og mener ikke, at det er hensigtsmæssigt at lovgive på baggrund af enkeltsager. Dansk Industri og Landbrugsrådet peger endvidere på, at der bl.a. ifølge Globaliseringsstrategien var tale om forslag, der kunne føre til en styrket opklaring af kartelsager, men at forslagene til udvidede kontrolbeføjelser i dette lovforslag vil gælde for alle overtrædelser af konkurrenceloven. Overordnet finder Dansk Industri, at der efter deres opfattelse ikke er dokumenteret et reelt behov for flere af de foreslåede ændringer.

Det Kommunale Kartel kan tilslutte sig lovforslagets overordnede målsætninger om at sikre åbenhed og lige konkurrence.

Finansrådet og Forsikring & Pension kan – med enkelte undtagelser – overordnet tilslutte sig lovforslaget og de tiltag, der er indeholdt deri med henblik på at sikre en mere effektiv konkurrence i den private og offentlige sektor.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik støtter generelt de overordnede intentioner bag lovforslaget om at styrke konkurrencelovgivningen overalt i samfundet – både på det offentlige og det private område.

KL anfører, at lovforslaget indeholder en række tiltag, der har stor praktisk og principiel betydning for kommunerne. Det er KL's opfattelse, at flere af forslagene er omfattet af arbejdsfeltet for den aftalte arbejdsgruppe vedr. konkurrenceudsættelse med tilhørende underarbejdsgrupper. Forslagene bør derfor – inden de fremsættes – behandles i disse arbejdsgrupper med henblik på at drøfte, hvorvidt de vil føre til øget konkurrenceudsætning i kommunerne – jf. aftalen mellem regeringen og KL om kommunernes økonomi for 2007.

Realkreditrådet kan tilslutte sig, at reglerne i konkurrenceloven muliggør en effektiv opklaring af karteller. I denne sammenhæng er det dog væsentligt, at der også tages retssikkerhedsmæssige hensyn og hensyn til danske rets- og reguleringstraditioner.

2. Konkurrencerådets kompetence til at behandle sager om konkurrenceforvridende støtte, uanset om sagerne har samhandelspåvirkning (§ 1, nr. 1)

Dansk Industri gør opmærksom på, at Europa-Kommissionen er enekompetent for så vidt angår støtte, der er omfattet af EF-Traktaten, mens § 11 a ikke omfatter denne form for støtte. Dansk Industri finder, at det af lovbemærkningerne til § 11 a, stk. 7, tydeligt bør fremgå, hvorledes § 11

a, stk. 7, i praksis vil blive anvendt, uden at dette kommer i konflikt med EF-Traktatens regler.

Kommentar:

Europa-Kommissionen er enekompetent til at behandle sager efter EF-Traktatens regler om statsstøtte. Kommissionen har således enekompetence til at godkende statsstøtteordninger, som kan påvirke samhandlen mellem EU-landene. Denne enekompetence afskærer ikke medlemsstaterne fra at fastsætte (mere restriktive) regler om, hvornår eller under hvilke betingelser danske myndigheder må indføre støtteordninger eller udbetale støtte. Konkurrencelovens regler om konkurrenceforvridende støtte har dette formål, og med bemærkningerne til lovforslaget får Konkurrencerådet eksempelvis mulighed for at gribe ind over for sager om udbetaling af støtte, hvis sagen ikke allerede er behandlet af Kommissionen, og hvis Kommissionen heller ikke, mens de danske myndigheder behandler sagen, tilkendegiver, at Kommissionen vil rejse en sag om den pågældende støtteudbetaling.

Det praktiske samspil mellem Konkurrencerådets behandling af sager efter dette forslag og Kommissionens behandling af sager efter EU-reglerne vil blive drøftet med Kommissionen. For god ordens skyld bemærkes, at det med forslaget nu kommer til at fremgå direkte af loven, at Konkurrencerådet kan afvise at behandle en sag, hvis den pågældende støtteordning kan påvirke samhandlen mellem EU-landene. Lovteksten gør det således klart, at Konkurrencerådet kan administrere reglen i overensstemmelse med EU-reglerne.

I lyset af ovenstående fremsættes forslaget uændret.

3. Bedre mulighed for at undersøge og gribe ind over for forkerte afregningspriser i fritvalgsordninger (§ 1, nr. 2)

Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk Transport og Logistik stiller sig positivt over for forslaget. Der er tale om stærkt efterspurgt og væsentlige nye værktøjer for konkurrencemyndighederne, der kan tjene til at sikre et reelt frit valg for borgerne og forbedre mulighederne for at skabe et velfungerende marked for fritvalgssydeler, hvor der er lige konkurrence mellem offentlige og private leverandører.

Dansk Industri støtter forslaget, men finder, at Konkurrencerådets kompetence bør dække alle kommunale serviceydelser og ikke kun fritvalgsordninger. Tilsynet med de kommunale samarbejder i form af § 60-selskaber bør styrkes, så mistanke om konkurrenceforvridende adfærd kan minimeres.

Forbrugerrådet støtter, at Konkurrencerådet får en styrket kompetence til at undersøge og udstede påbud ved for lave afregningspriser. **Håndværksrådet** finder det oplagt rigtigt at lovgive på dette område, da for-

slaget vil kunne virke stærkt præventivt og fremme fair konkurrenceforhold.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik imødeser med stor tilfredshed, at Konkurrencerådet med lovforslaget får kompetence til at undersøge priserne på fritvalgsområdet og kan pålægge krav om efterbetaling. HTS-A efterlyser faste og bindende regler for offentlige myndigheders afgivelse af egne bud og kontrolbud uden for fritvalgsområdet. Det skyldes, at offentlige myndigheder i mange tilfælde ikke tager alle relevante omkostninger med. Der bør for eksempel være helt klare retningslinjer for beregning af lønsumsafgift og finansieringsomkostninger. Faste bindende regler bør kombineres med også at styrke Konkurrencerådets eller Klagenævnet for Udbuds beføjelser i relation til myndighedernes omkostningskalkulationer. Tilsvarende anfører **Advokatrådet**, at det bør overvejes at få reguleret udarbejdelsen af kontrolbud for kommunerne på tilsvarende måde, som det er gjort for staten i udliciteringscirkulæret.

Håndværksrådet anbefaler, at Konkurrencerådets adgang til at udstede påbud om efterbetaling udvides til to år frem for lovforslagets ene år. Der peges samtidig på det problem, hvor kommuner med udlicitering af anlægsgartneropgaver efter udbud holder opgaverne in-house, men hvor der ikke foretages passende kontrol af, at kvaliteten af arbejdet lever op til de kvalitetsstandarder, der indgik i udbuddet.

Landsorganisationen i Danmark (LO) og Det Kommunale Kartel er betænkelige ved Konkurrencerådets nye muligheder på fritvalgsområdet. LO er enig i, at frit valg mellem offentlige og private ydelser skal ske på lige konkurrencevilkår, som det angiveligt er sigtet med denne bestemmelse. Derudover peger LO på, at der i dag ikke er fair konkurrencevilkår i en række tilfælde, hvor private leverandører tilbyder tilkøbsydelser. Et problem LO ønsker løst. I dag er der ikke fair konkurrencevilkår i en række tilfælde, hvor private leverandører kan tilbyde tilkøbsydelser, der supplerer den offentlige finansierede service, men hvor offentlige leverandører ikke har samme mulighed. Dette problem kan også få konsekvenser i forhold til konkurrencemyndighederne, idet der opstår ulige mulighed for at omkostningsbelaste de relevante medarbejdere. Endelig fremhæver LO de hidtidige erfaringer med visse fritvalgsordninger (fx i ældreplejen), hvor en uforholdsmæssig stor del af de offentlige ressourcer er medgået til at finansiere administration frem for service. Med de foreslåede regler er der risiko for, at administrationsbyrden forøges yderligere.

Landbrugsrådet håber, at Konkurrencerådets mulighed for at gribe ind over for ulig konkurrence i kommunernes fritvalgsordninger vil give private aktører bedre vilkår og adgang til dette marked.

Det Kommunale Kartel er betænkelig ved, at Konkurrencerådet selv skal vurdere reglerne i de enkelte fritvalgsordninger, og hvorvidt myndighederne lever op til disse regler, samt at rådet selv skønsmæssigt skal kunne fastsætte alternative priser eller beregningsgrundlag. Med forslaget tillægges konkurrencemyndighederne unødige kompetencer set i forhold til kompleksiteten i prisberegningerne og den usikkerhed, der kan være om omkostningsfordelingen og beregningsgrundlaget. Det forhold, at Konkurrencestyrelsen vil afklare eventuelle fortolkningstvivel med de relevante ressortmyndigheder, er i den forbindelse ikke tilstrækkelig. I den forbindelse anfører LO, at der altid vil være et element af skøn ved interne afregningspriser i den offentlige sektor, idet servicen ikke omsættes på et frit marked. Derfor skal der være en vis fleksibilitet i håndhævelsen af sådanne kompetencer for en konkurrencemyndighed. Ellers kan resultatet hurtigt blive det modsatte, nemlig at den offentlige sektors omkostninger ”overdrives”, og det går i sidste ende ud over den frie konkurrence og borgerne.

KL påpeger, at de foreslåede ændringer i konkurrenceloven vedrørende fritvalgsreglerne er for indgribende. Der findes allerede i dag en række sanktionsmuligheder, såfremt den enkelte kommune ikke kan redegøre tilfredsstillende for den udmeldte fritvalgstimepris. Disse sanktionsmuligheder bør fastholdes, således at ansvaret for den udmeldte timepris fortsat entydigt er den kommunale myndigheds under ansvar for de almindelige kommunale tilsynsmyndigheder.

KL finder det stærkt indgribende, at Konkurrencestyrelsen får hjemmel til, på kommunernes vegne, at fastsætte bestemte metoder og generelle skøn i beregningen af fritvalgstimeprisen. KL finder, at det altid bør være den enkelte kommunes entydige ansvar at sandsynliggøre, at de anvendte metoder og beregningsgrundlag er korrekte og tilstrækkelige til at beregne prisen rigtigt.

KL kritiserer, at Konkurrencerådet på baggrund af et skøn kan fastsætte en given fritvalgstimepris. Såfremt kommunen ikke kan redegøre for den udmeldte timepris, er det alene kommunens ansvar at sandsynliggøre beregningerne. KL har vanskeligt ved at forestille sig en situation, hvor den enkelte kommune, inden for en rimelig tidsfrist, enten ikke kan sandsynliggøre den udmeldte timepris eller modsat ikke korrigerer den udmeldte pris, såfremt man har fået ny viden.

Endelig påpeger KL, at der – givet det skønsmæssige element i prisfastsættelsen – er en risiko for et generelt pres på de kommunale timepriser i opadgående retning. Det forventes at resultere i et relativt kraftigt pres fra leverandørernes side for højere timepriser. Konsekvensen heraf kan blive en samlet omkostningsstigning på området. Et samlet højere prisniveau som følge af forslaget, vil potentielt betyde flere penge til de private leverandører og færre penge til pleje af de ældre.

Organisationen af Selvejende Institutioner (OSI) udtrykker tilfredshed med lovforslagets § 11 b. OSI anbefaler, at hjemlen udtrækkes til også at omfatte fritvalgsområdet for plejehjem og plejeboliger, da der også på dette område findes en række private aktører, der fungerer på markedsvilkår. OSI oplyser, at erfaringer fra en række selvejende institutioners aftaleindgåelse og budgetforhandlinger med samarbejdskommuner viser, at nogle kommuner ikke er tilstrækkeligt bevidste om eller i stand til at beregne egne udgifter efter en omkostningsbaseret model.

Kommentar:

Som led i aftalen mellem regeringen og KL om den kommunale økonomi for 2007 skal der ske en øget konkurrenceudsættelse i kommunerne. Det indebærer bl.a., at der skal udarbejdes regler for beregning af kontrolbud i kommunerne. Til brug herfor er der nedsat en arbejdsgruppe med medlemmer fra KL, Finansministeriet, Økonomi- og Erhvervsministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet. På det statslige område findes der allerede i dag regler for kontrolbud, jf. det statslige udbudscirkulære. Lovforslaget indeholder ingen bestemmelser om beregning af kontrolbud.

Formålet med fritvalgsordningerne er at give brugeren et reelt valg mellem offentlige og private leverandører. Lovforslaget skal medvirke til at sikre, at konkurrencen foregår på lige vilkår og efter de pågældende regler for frit valg. I relation til kommunale fællesskaber i form af § 60-selskaber er disse som udgangspunkt underlagt konkurrencereglerne på lige fod med andre virksomheder. Herudover kan Konkurrencerådet påpege de skadelige virkninger af offentlig regulering eller støtteordninger over for vedkommende minister.

Efter lovforslaget får Konkurrencerådet ikke kompetence til at påbyde efterbetaling, som ligger mere end et år forud for den dag, hvor Konkurrencestyrelsen påbegyndte en undersøgelse over for den pågældende offentlige myndighed. Ved begrænsningen til et år er der bl.a. lagt vægt på, at den offentlige myndighed skal have rimelig mulighed for at kunne dokumentere/fremskaffe dokumentation for beregning og fastsættelse af afregningspriser. Det kan dog i visse situationer være u hensigtsmæssigt at begrænse muligheden for tilbagebetaling. Det gælder i de situationer, hvor den pågældende fritvalgsordning indeholder selvstændig hjemmel til efterbetaling over en længere periode end et år. Forslaget og bemærkningerne vil derfor blive ændret, således at særlovgivningens regler om efterbetaling finder anvendelse i de tilfælde, hvor disse giver mulighed for en efterbetaling for en længere periode. I mangel af særskilte regler kan der ske efterbetaling efter reglen i konkurrenceloven.

Konkurrencerådet skal påse, at de regler, der gælder for den pågældende fritvalgsordning, er overholdt. Det følger heraf, at den pågældende sektormyndighed kan blive anmodet om at bidrage med fortolkningsbidrag til forståelse af de pågældende regler. Dette er med til at øge retssikkerheden, når der behandles fritvalgssager. Det følger endvidere af forslaget,

at Konkurrencerådets afgørelser kan indbringes for Konkurrenceankenævnet.

Efter bemærkningerne til lovforslaget kan Konkurrencerådet kun fastsætte afregningspriser m.v. på baggrund af et skøn, hvis den offentlige myndighed ikke har overholdt de pågældende regler for beregning og prisfastsættelse, har afgivet ufyldstgørende oplysninger eller slet ikke har eller ønsker at afgive nogen oplysninger. Hvis reglerne om frit valg indebærer, at en offentlig myndighed på baggrund af et skøn kan foretage værdiansættelser til brug for beregningen af den relevante afregningspris, vil Konkurrencerådet tage hensyn til disse skønsmæssige fastsættelser. Dog vil rådet kunne gribe ind i de tilfælde, hvor den offentlige myndigheds skønsmæssige udøvelse må siges at afvige fra, hvad der må anses for at være normalt. I det omfang en offentlig myndighed kan sandsynliggøre den udmeldte timepris eller korrigerer en fejlagtig pris, vil dette ikke give anledning til, at Konkurrencerådet skal foretage en skønsmæssig fastsættelse af timeprisen.

Lovforslaget øger ikke de offentlige myndigheders administrative byrder. Lovforslaget skal derimod medvirke til at sikre, at reglerne i de pågældende fritvalgsordninger overholdes. Offentlige myndigheder, som overholder de pågældende fritvalgsregler, vil således ikke med lovforslaget blive pålagt øgede administrative byrder.

I forhold til sanktionsmuligheder ændrer lovforslaget ikke ved de sanktionsmuligheder, der allerede findes i de gældende regler for frit valg. Derimod medvirker lovforslaget til at effektivisere tilsynet af de gældende regler.

Ved at tillægge Konkurrencerådet kompetence til at fastsætte beregningsgrundlag, beregningsmetoder eller afregningspriser skal det sikres, at afregningspriser fastsættes på en sådan måde, at de opfylder de pågældende fritvalgsregler samtidig med, at det sikres, at de anvendte beregningsgrundlag og beregningsmetoder ikke giver anledning til konkurrenceforvridninger mellem offentlige og private leverandører af fritvalgsydelse. Der ændres ikke ved det forhold, at det altid er den enkelte offentlige myndigheds entydige ansvar, at de anvendte beregningsmetoder og beregningsgrundlag er korrekte og tilstrækkelige til at beregne afregningsprisen rigtigt.

Det forhold, at Konkurrencerådet i mangel af oplysninger kan fastsætte afregningspriser på baggrund af et skøn, vil ikke give anledning til et generelt pres på de kommunale timepriser i opadgående retning. Fritvalgsordningerne indeholder allerede i dag bestemmelser om prisfastsættelse, som de offentlige myndigheder er forpligtet til at overholde. Er disse regler overholdt, vil der ikke være grundlag for en ændring af prisfastsættelsen.

Lovforslagets regler finder anvendelse, når en offentlig myndighed skal beregne og fastsætte afregningspriser til private leverandører, som svarer til den offentlige myndigheds egne omkostninger ved at levere ydelsen. Bestemmelsen omfatter derimod ikke den situation, hvor fastsættelsen af afregningsprisen foretages af en anden myndighed end den, som er forpligtet til at stille den konkurrerende ydelse til rådighed, og som afholder omkostningerne herved. F.eks. vil fritvalgsordningen for frie grundskoler, jf. bekendtgørelse nr. 1299 af 10. december 2006 om tilskud m.v. til fri-skoler og private grundskoler, ikke være omfattet af forslaget § 11 b, da det er Undervisningsministeriet, der foretager beregningen af tilskuddet til de frie grundskoler. Bestemmelsen omfatter desuden kun de situationer, hvor det er den ansvarlige offentlige myndighed, som egenhændigt fastsætter afregningsprisen. Bestemmelsen i § 11 b finder således ikke anvendelse, hvis afregningsprisen fastsættes individuelt efter forhandling mellem parterne.

Tilkøbsydelser er ydelser, der rækker videre end det, en borger er visiteret til efter lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 58 af 18. januar 2007. Det vil sige, at det er ydelser, en borger kan vælge til mod at betale ekstra. På nuværende tidspunkt har kommunerne ikke mulighed for at tilbyde tilkøbsydelser. Levering af tilkøbsydelser betragtes som erhvervs-virksomhed, der ikke er omfattet af kommunalfuldmagten.

Forslaget berører ikke en kommunens mulighed for at annullere et udbud uden at indgå kontrakt. Denne mulighed er ikke direkte reguleret i EU's udbudsdirektiver, men skal vurderes i relation til de EU-retlige principper, som direktiverne baserer sig på. Har en kommune afholdt et udbud, men efterfølgende annulleret udbuddet, kan kommunens beslutning indbringes for Klagenævnet for Udbud. Klagenævnet har i sådanne sager kompetence til at tilsidesætte en ulovlig beslutning om annullation af udbuddet. Klagenævnet for Udbud vil foretage sin vurdering ud fra en bedømmelse af, om kommunens beslutning om annullation strider mod gennemsigtigheds-, ligebehandlings- eller proportionalitetsprincippet eller i øvrigt hviler på et usagligt grundlag.

På denne baggrund, vil lovttekst og bemærkninger vedr. § 11b om fritvalgsordninger blive tilrettet, så den tidsmæssige begrænsning på et år, der gælder for Konkurrencerådets påbud om efterbetaling, ikke finder anvendelse, hvis der i den pågældende særlovgivning om fritvalg er fastsat særlige regler om efterbetaling.

4. Konkurrencerådets sammensætning mv. (§ 1, nr. 3)

Advokatrådet kan tilslutte sig, at en reduktion af antallet af medlemmer samt yderligere krav til disses kvalifikationer vil være med til at effektivisere proceduren og samtidig forhøje kvaliteten og ensartetheden af Konkurrencerådets afgørelser.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og LO har noteret sig, at det foreslås, at Konkurrencerådet reduceres og har ingen indvendinger herimod. De anfører, at de finder det afgørende, at både forbrugerorganisationerne og lønmodtagerorganisationerne også fremover får mulighed for hver at indstille et medlem til Konkurrencerådet.

Asfaltindustrien henholder sig til, at Konkurrencerådets sammensætning er en politisk beslutning. Asfaltindustrien påpeger imidlertid, at der stadig bør kunne udpeges suppleanter, da man i modsat fald i nogle møder kan risikere, at der opstår en skævhed i rådets sammensætning, hvis et eller flere medlemmer har meldt forfald.

Bygherreforeningen anfører, at en ændring af Konkurrencerådets sammensætning umiddelbart virker velargumenteret.

Danmarks Rederiforening finder, at bemærkningen til lovforslaget om, at kriterierne i retsplejelovens § 93 for udpegning af medlemmer til Konkurrencerådet i praksis vil medføre, at det indstillede medlem ikke vil være ansat i organisationerne, bør udgå, da ansatte i organisationerne i mange tilfælde vil kunne opfylde disse kriterier.

Danske Arkitektvirksomheder og Foreningen af Rådgivende Ingeniører anfører, at det ikke forekommer velgennemtænkt at reducere antallet af medlemmer, og at det er et postulat, at færre medlemmer vil gøre rådet mere effektivt. Derudover peger Danske Arkitektvirksomheder og Foreningen af Rådgivende Ingeniører på, at det ikke er i konkurrencens interesse, at man – indirekte - afskærer ansatte i organisationer fra medlemskab af rådet, da de besidder stor tidssvarende praktisk viden til de relevante sagsområder.

Dansk Byggeri og Teknik anfører, at det vil være en alvorlig, unødvendig og uhensigtsmæssig svækkelse at sammensætte rådet for snævert. Bygge-, anlægs- og installationsbranchen, som Dansk Byggeri og Teknik repræsenterer, er en stor og central del af dansk erhvervsliv og bør derfor fortsat have mulighed for at indstille et medlem til Konkurrencerådet.

Danske Mediers Forum kan ikke støtte en reduktion af antallet af medlemmer, idet antallet af medlemmer af repræsentanter fra erhvervslivet derved reduceres. Det forekommer Danske Mediers Forum meget tvivlsomt, om en reduktion af rådets medlemmer vil bidrage til en mere effektiv arbejdsproces.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I anfører, at en ændring af Konkurrencerådets sammensætning, der medfører en reduktion i antallet af erhvervsrepræsentanter i Konkurrencerådet, vil være negativt, da den tværfaglige sammensætning alene kan opnås ved at have repræsentanter fra erhvervslivet med, som kan bidrage med konkret brancheviden og være med til at sikre en alsidig og praktisk vinkel på af-

gørelserne. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I peger på, at det vil være en absolut svækkelse af virksomhedernes tillid til Konkurrencerådets afgørelser, såfremt antallet af erhvervslivets pladser fremover skal reduceres, hvilket kan føre til flere sager i Ankenævnet. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I peger endvidere på, at en reduktion af rådsmedlemmer fra 18 til 12 ingen indflydelse vil have på Rådets effektivitet. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I bemærker yderligere, at selv om medlemmer udpeget af organisationer skal opfylde samme krav, som der stilles til sagkyndige dommere til Sø- og Handelsretten, udelukker det ikke automatisk ansatte i erhvervsorganisationer, som også kan opfylde disse krav. Endelig finder Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I, at det er helt naturligt, at Dansk Erhverv, der med virkning pr. den 1. januar 2007 vil repræsentere over 20.000 virksomheder og 100 brancheforeninger også fremover vil være repræsenteret i Konkurrencerådet.

Dansk Industri og Landbrugsrådet anfører, at der ikke er dokumentation for, at rådets størrelse har været hæmmende eller på den anden måde begrænsende for rådets, formandskabets eller Konkurrencestyrelsens arbejde.

Dansk Industri anfører endvidere, at rådet med sin nuværende størrelse og sammensætning er både hensigtsmæssigt og effektivt, og at en reduktion af rådet vil medføre en reduktion af rådets sagkundskab, kompetence og legitimitet. Dansk Industri finder endvidere ikke, at kriterierne i retsplejelovens § 93 giver belæg for at konkludere, at hvis disse kriterier anvendes i forhold til medlemmer af Konkurrencerådet, vil det i praksis medføre, at ansatte i organisationer ikke kan være medlemmer af rådet. Dansk Industri peger endvidere på, at de gennem deres repræsentation i Konkurrencerådet er en vigtig informationskilde. Hvis ikke medarbejdere i en organisation kan være medlem af Konkurrencerådet, vil denne informationskilde gå tabt, og organisationerne vil ikke, på samme måde som i dag, kunne vejlede erhvervslivets virksomheder om forståelsen af konkurrenceområdet, hvilket må antages at føre til flere overtrædelser af konkurrenceloven. Endvidere anfører Dansk Industri, at det vil blive vanskeligt at finde personer, som vil være villige til at afse den fornødne tid til arbejdet i Konkurrencerådet. Endelig kan Dansk Industri ikke støtte en ophævelse af stedfortræderordningen. Dansk Industri anfører, at dette i særlig grad bliver relevant, hvis medlemmerne ikke må være ansatte i organisationerne, da det må forventes, at medlemmer, der ikke er ansat i en organisation, langt hyppigere vil være forhindret i at møde.

Landbrugsrådet peger endvidere på, at det vil blive vanskeligt for erhvervsorganisationerne at nå til enighed om udpegning af fælles medlemmer. Landbrugsrådet anfører yderligere, at det er uklart i bemærkningerne, hvad der menes med praktisk erfaring, og hvorfor det er tvivlsomt, om personer ansat i fx erhvervsorganisationer ikke i praksis kan indstilles

til rådet. Landbrugsrådet anfører yderligere, at det særligt for dem vil blive vanskeligt at sikre, at et potentielt medlem til Konkurrencerådet har det fornødne indblik i andelsselskabernes særlige forhold. Landbrugsrådet anfører endvidere, at det vil blive vanskeligt at finde uafhængige medlemmer, da flere kandidater formentlig vil besidde forskellige bestyrelsesposter eller have ansættelse i større selskaber, og at medlemmer af Konkurrencerådet, der ikke er ansat i en organisation kan få vanskeligt ved at afsætte den fornødne tid til arbejdet, særligt når der ikke kan udpeges suppleanter. Endelig peger Landbrugsrådet på, at der bør gælde ens krav for såvel medlemmer indstillet af organisationer som for de sagkyndige medlemmer.

Finansrådet er imod en ændring af Konkurrencerådets sammensætning, og anfører, at det er deres opfattelse, at rådet i dag fungerer effektivt. Finansrådet er uenige i, at ansatte i en organisation ikke vil kunne opfylde kriterierne opstillet for Sø- og Handelsrettens sagkyndige dommere, og finder, at det er vigtigt, at rådsmedlemmerne fortsat kan være ansatte i organisationerne, da det vil være med til at sikre legitimitet og information.

Forsikring og Pension anfører, at der på intet tidspunkt har været tvivl om, at Konkurrencerådet er både effektivt og uafhængigt, og de kan derfor ikke se nogen begrundelse for at reducere antallet af medlemmer. Forsikring og Pension og Realkreditrådet anfører yderligere, at det er rimeligt nok at anvende de samme kriterier for udpegning af medlemmer til rådet, som der gælder for udpegning af sagkyndige dommere ved Sø- og Handelsretten, men undrer sig over, at dette i praksis vil medføre, at et medlem af rådet ikke kan være ansat i en organisation. Der peges bl.a. på, at dette kan medføre vanskeligheder med at få kvalificerede personer til at påtage sig hvervet, da det er forholdsvist ressourcekrævende.

Realkreditrådet anfører, at en reduktion af antallet af medlemmer af rådet vil medføre, at rådets sagkundskab og legitimitet reduceres, uden at der vil kunne konstateres nogen form for effektivitetsforbedring.

Realkreditrådet, Finansrådet og Forsikring og Pension anfører, at de forudsætter, at den finansielle sektor fortsat skal kunne indstille et medlem af rådet, og at det bør fremgå udtrykkeligt af lovbemærkningerne.

Realkreditrådet og Forsikring og Pension anfører endvidere, at ordningen med suppleanter er velfungerende, praktisk og med til at sikre bredden i den repræsenterede sagkundskab, og at det næppe vil gøre Konkurrencerådet mere effektivt, hvis man fjernede adgangen til at indstille suppleanter.

Forbrugerrådet anfører, at de er positive overfor en reduktion af antallet af medlemmer, men det er vigtigt, at der sikres en balance mellem antallet af erhvervsorganisationer og øvrige interesseorganisationer. Forbru-

gerrådet bemærker dog, at de for deres eget vedkommende er kritiske overfor, at kriterierne for udpegning af medlemmer til Konkurrencerådet vil betyde, at et medlem i praksis ikke kan være ansat i en organisation. Forbrugerrådet peger på, at der ikke er risiko for, at et medlem af rådet ansat i Forbrugerrådet handler partisk, da Forbrugerrådet ikke repræsenterer specifikke økonomiske interesser.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik er enig i målet om at sikre et effektivt Konkurrenceråd. HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik anfører, at de er arbejdsgiver- og erhvervsorganisation for 6200 virksomheder, der i stor udstrækning arbejder med offentligt-privat samarbejde, udlicitering og frit valg, og derfor vil kunne styrke rådet på især disse områder. HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik anmoder derfor om at få indstillingsret til rådet. HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik er enige i, at det er hensigtsmæssigt at anvende de samme kriterier for udpegning af medlemmer til rådet, som der gælder for udpegning af sagkyndige dommere ved Sø- og Handelsretten. HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik anfører dog, at man ikke på forhånd bør afskære ansatte i organisationer fra at være medlem af rådet.

Håndværksrådet finder som udgangspunkt ikke, at der er behov for at ændre sammensætningen af Konkurrencerådet. Endvidere bemærker Håndværksrådet, at en reduktion øger muligheden for, at et enkelt medlem kan blive udslagsgivende for en afgørelse, og at det ikke er overbevisende, at en reduktion vil øge rådets effektivitet. Håndværksrådet peger på, at der ikke er erfaringer for, at der er reelt behov for kommunal og regional repræsentation i rådet. Håndværksrådet anfører, at der er tungtvæjende og saglige behov for, at Håndværksrådet, der repræsenterer små og mellemstore virksomheder, kan varetage disse virksomheders interesser i rådets arbejde. Håndværksrådet anfører, at hvis der indføres kriterier for udpegning af medlemmer til rådet, svarende til kriterierne i Sø- og Handelsretten, vil repræsentationen af små og mellemstore virksomheder i rådet blive svækket. Baggrunden herfor er, at ledere af små og mellemstore virksomheder sjældent vil have forudsætninger samt økonomiske og tidsmæssige ressourcer til at deltage i komplicerede konkurrencesager.

KL anfører, at de lægger stor vægt på, at forslaget ændres således, at KL fortsat får retten til at indstille ét medlem, da en del af sagerne som Konkurrencerådet behandler, kræver viden om generel kommunalret. KL anfører endvidere, at sagerne indenfor det offentlige område typisk er så forskelligartede, at et medlem, der ikke er ansat i en af organisationerne, fx vil agere indenfor ét erhvervsområde, og derfor typisk ikke vil have tilstrækkelig sagkundskab til at afdække de øvrige områder. KL lægger derfor stor vægt på, at det ikke i bemærkningerne udelukkes, at det er en ansat i KL, der kan indstilles som medlem.

Kommentar:

Det påpeges fra flere sider, at der ikke er dokumentation for, at et mindre Konkurrenceråd vil være mere effektivt.

Udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, der bestod af Rigsadvokaten, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, Dommerforeningen, Justitsministeriet, Politimesterforeningen, Finansministeriet, Konkurrencestyrelsen og Økonomi- og Erhvervsministeriet anfører i kapitel 8.5. i deres rapport fra november 2006, at det er udvalgets opfattelse, at rådets størrelse har betydning for rådets effektivitet.

Udvalget anfører yderligere, at det forhold, at der deltager medlemmer fra erhvervslivet i rådet, er med til at give afgørelserne legitimitet i forhold til danske erhvervsdrivende. Der er en risiko for, at denne accept reduceres, hvis der ikke længere kan deltage medlemmer fra erhvervslivet i beslutningstagningen.

Udvalget indstiller derfor i rapporten, at en måde at styrke rådets effektivitet, uden at man taber den nødvendige sagkundskab og legitimitet, kan være at reducere antallet af medlemmer ved at begrænse både antallet af sagkyndige og antallet af organisationsmedlemmer. Udvalget finder dog, at afvejningen af de forskellige hensyn, der skal tages i forhold rådets sammensætning, er kompleks og i sidste ende må være en politisk afgørelse.

Hvad angår spørgsmålet om, hvilke organisationer der får ret til at indstille medlemmer til Konkurrencerådet, påpeges det fra flere sider, at der bør tages stilling hertil i lovens bemærkninger.

Hertil kan anføres, at det ikke i den nugældende bestemmelse om Konkurrencerådet eller bemærkningerne hertil er nævnt, hvilke organisationer der i dag er indstillingsberettigede til rådet. Det vil dog medføre en mere gennemsigtig lovgivning, hvis det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, hvilke organisationer der har ret til at indstille medlemmer til rådet. Hertil kommer, at der er flere eksempler på Økonomi- og Erhvervsministeriets område, hvor det fremgår af loven, hvilke organisationer der er indstillingsberettigede til et råd. Dette gør sig bl.a. gældende i forhold til Det Finansielle Virksomhedsråd og Fondsrådet.

Hvad angår forslaget om, at medlemmer af rådet skal leve op til de kriterier, der stilles til sagkyndige dommere i Sø- og Handelsretten, påpeges det i høringssvarene, at det er uklart i bemærkningerne, hvad der menes med praktisk erfaring. Hertil kan anføres, at dette kriterium svarer til kriteriet i retsplejeloven § 93, stk. 4, hvorefter de, der beskikkes som sagkyndige dommere, skal være i besiddelse af indgående og tidssvarende praktisk kendskab til vedkommende sagsområde. Praktisk erfaring skal således fortolkes i overensstemmelse hermed.

Derudover peger høringssvarene på, at der ikke synes at være belæg for, at hvis medlemmer indstillet af organisationerne skal opfylde de samme kriterier, som sagkyndige dommere i Sø- og Handelsretten, vil det i praksis som oftest medføre, at det indstillede medlem ikke vil være ansat i en organisation. Hertil kan anføres, at forslaget ikke lægger op til, at ansatte i en organisation, der opfylder kriteriet om at besidde et indgående og tidssvarende praktisk kendskab til vedkommende sagsområde, ikke kan indstilles og udpeges til medlem af Konkurrencerådet.

Det bliver i høringssvarene bemærket, at adgangen til at indstille stedfortrædere ikke bør fjernes. Baggrunden for at det foreslås, at der ikke længere bør være adgang til at indstille stedfortrædere er, at der med forslaget om at styrke medlemmernes uafhængighed ved, at medlemmer indstillet af organisationerne skal opfylde de samme kriterier, som sagkyndige dommere i Sø- og Handelsretten, lægges vægt på medlemmets individuelle personlige og faglige kvalifikationer.

Der vil ikke blive ændret på bestemmelsen vedrørende Konkurrencerådet. Rådets nuværende sammensætning vil således blive opretholdt. Det vil blive præciseret i bemærkningerne, hvilke organisationer der har indstillingsret til rådet, idet ministeren får en bemyndigelse til at kunne foretage justeringer i forhold til, hvilke organisationer der har eller deles om en indstillingsret, for bl.a. at kunne tage højde for ændringer i organisationsverdenen. Der vil imidlertid ikke kunne ændres ved fordelingen mellem f.eks. medlemmer indstillet af erhvervsorganisationer og andre organisationer.

Der vil i lovtæksten blive opretholdt et krav om, at medlemmer der indstilles til Konkurrencerådet, skal være i besiddelse af indgående og tidssvarende praktisk kendskab til vedkommende sagsområde. Bemærkningen om, at det i praksis som oftest vil medføre, at det indstillede medlem ikke vil være ansat i en organisation udgår.

Adgangen til at indstille stedfortrædere vil blive opretholdt.

5. Adgang til at besigtige indholdet af tasker, lommer mv. (§ 1, nr. 6)
Advokatrådet anfører, at det er deres opfattelse, at adgangen til at undersøge lommer og tasker m.v. som led i en kontrolundersøgelse efter konkurrencelovens § 18 ophører, hvis kontrolundersøgelsen udvikler sig til en undersøgelse som led i strafforfølgning. I så fald vil en legemsbesigtigelse, herunder en visitation, ikke kunne gennemføres over for en ikke-sigtet uden samtykke, fordi en sådan visitation blandt andet kræver, at lovovertrædelsen kan medføre fængsel i mindst halvandet år.

Advokatrådet efterlyser en nærmere gennemgang af sondringen mellem retsplejelovens beskyttelse af personer involveret i en strafferetlig forfølgning uden at være sigtede og adgangen til kontrolundersøgelse efter konkurrenceloven. Samtidig anbefaler Advokatrådet, at bestemmelsen

formuleres mere bestemt, derved at udtrykket ”med videre” bør udgå og erstattes af en opregning i lovtæksten af de genstande, der kan undersøges.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan generelt tilslutte sig de styrkede håndhævelsesbeføjelser til Konkurrencestyrelsen.

Asfaltindustrien anfører, at tømning af en persons lommer, tasker m.v. bør følge samme regelsæt som efter forslaget § 18, stk. 4 om spejling.

Boligselskabernes Landsforening håber, at de foreslåede kontrol- og efterforskningsmuligheder fremover vil være med til at vanskeliggøre og i mange tilfælde forhindre ulovlige aftaler.

Bygherreforeningen har stor sympati for tiltag beregnet på at gøre konkurrencebegrænsende aktiviteter mindre attraktive og mere risikable. Ud over at virke præventive, vil de føre til bedre resultater mht. opklaring og straf.

Coop Danmark A/S kan i det store hele tilslutte sig forslagene.

Dansk Energi efterlyser en præcisering af, om indgrebet sker inden for eller uden for strafferetsplejen, når politiet bistår Konkurrencestyrelsen med at besigtige ansattes lommer, tasker m.v. Dansk Energi efterlyser en nærmere beskrivelse af proportionaliteten af instrumentet.

Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk Transport og Logistik anfører, at forslaget udgør et vidtgående indgreb i forhold til den personlige integritet. Udøvelsen af beføjelsen skal ske under hensyn til de impliceres retssikkerhed, som det noteres, at der i vid udstrækning er taget højde for og under iagttagelse af sædvanlige menneskelige hensyn.

Dansk Industri finder det retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at tillægge myndigheder beføjelser af så indgribende karakter og vil (under alle omstændigheder) modsætte sig, at konkurrencemyndigheden tillægges sådanne efterforskningsbeføjelser uden for kartelområdet.

Dansk Industri finder det uacceptabelt, såfremt konkurrencemyndigheden vilkårligt kan forlange, at tilfældige ansatte på den kontrolundersøgte virksomhed skal tømme deres lommer og åbne deres tasker. Dansk Industri anfører, at det må være et uomgængeligt krav, at konkurrencemyndigheden godtgør, at der er bestemte grunde til at antage, at personer formodes at have skjult bevismateriale i lommer, tasker m.v. Dansk Industri angiver, at den foreslåede bestemmelse går videre end den bemyndigelse, der allerede er tillagt politiet i dag.

Dansk Taxi Råd anfører, at forslaget er meget vidtgående og indgribende i forhold til en virksomheds medarbejdere, og at det bør udgå af forslaget.

Danske Mediers Forum kan ikke acceptere forslaget og anfører, at legemsindgreb udelukkende foretages af politiet og kun i de tilfælde, der på nuværende tidspunkt er fastsat i retsplejeloven.

Finansrådet finder det væsentligt at sikre, at normale retssikkerhedsgarantier ikke kompromitteres, hvorfor loven bør være klar og præcis.

Forbrugerrådet støtter, at myndighederne gives udvidede beføjelser, men lægger vægt på, at det (som foreslået) er politiet og ikke Konkurrencestyrelsens embedsmænd, der skal forestå besigtigelsen. Hvis en person, hvis lommer, tasker m.v. har været genstand for besigtigelse, føler sig krænket af politiets handlinger, er der allerede mulighed for at klage over politiet.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører og Danske Arkitektvirksomheder anfører, at de foreslåede ændringer af konkurrenceloven forekommer for indgribende i forhold til de retssikkerhedsmæssige principper, som Danmark i øvrigt hylder.

Forsikring & Pension er i det store hele tilfreds med forslaget.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik kan ikke støtte forslaget.

Håndværksrådet anfører, at det forekommer at være et naturligt og nødvendigt middel til sikring af effektiv efterforskning i konkurrencesager. Dog bør det overvejes nøje, under hvilke betingelser en sådan kontrol kan finde sted (jf. sikring af, at intet bevismateriale mistes, men sådan, at den form for sikring af bevismateriale foregår individuelt og i et aflukket rum uden andre medarbejders tilstedeværelse, mulighed for anonymitet m.v.).

KL kan tilslutte sig forslaget.

Landbrugsraadet mener, at bestemmelsen bør udgå af forslaget, da det er uproportionalt i forhold til, hvor krænkende det er for medarbejderne. Landbrugsraadet mener, at Konkurrencestyrelsens beføjelser er blevet for vidtgående. Landbrugsraadet mener, at princippet om ”legal privilege” også skal finde anvendelse ved dokumenter fundet i ansattes tasker m.v., samt at ”legal privilege” også bør omfatte dokumenter udarbejdet af internt ansatte advokater og jurister i modsætning til i dag, hvor kun eksterne advokater er omfattet.

Landsorganisationen i Danmark anfører, at forslaget har et anerkendelsesværdigt formål og vil ikke udtale sig imod det.

Kommentar:

Formålet med bestemmelsen er, at ansatte ikke skal kunne forholde myndighederne bevismateriale ved at gemme det i deres lommer, tasker og andre lignende gemmesteder. Som nævnt i rapporten fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen kan politiet allerede i dag foretage legemsbesigtigelse af sigtede. I praksis vil politiet sigte en person, der åbenlyst prøver at skjule materiale, for medvirken til overtrædelse af konkurrenceloven eller efter omstændighederne for overtrædelse af straffelovens § 125, stk. 1, nr. 2, om den, der bortskaffer genstande af betydning for en offentlig undersøgelse eller udsletter en forbrydelses spor.

Flere af høringssvarene anfører, at formuleringen af bestemmelsen bør være mere præcis, fx en udtømmende opregning af de genstande, der kan undersøges – så som jakker, sko, tasker, mapper, pung og brilleetui. En sådan opregning er imidlertid uhensigtsmæssig at foretage, bl.a. for ikke at skulle tage stilling til omgængelsituationer. I stedet vil det af bemærkningerne fremgå, at der *ikke* vil være tale om nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum og lignende (såkaldt legemsundersøgelse). Der vil kun være tale om besigtigelse af personens tøj og genstande. For at gøre formuleringen mere præcis, er det dog fundet hensigtsmæssigt at anvende terminologien ”lommer, tasker o.lign.” i lovforslaget i stedet for ”lommer, tasker m.v.”

Den foreslåede mulighed er begrænset i forhold til, hvad der fx gælder på toldområdet, hvor toldmyndigheden kan foretage eftersyn af personer og bagage.

Bestemmelsen er ikke begrænset til de tilfælde, hvor det konkret kan konstateres, at en ansat har fjernet oplysninger og lagt dem i sin lomme, tasker o.lign. Muligheden for besigtigelse er dog, som alle andre indgreb, underlagt proportionalitetsprincippet. Det betyder, at det ikke er alle og enhver, der vil blive genstand for kravet. For det første vil hjemlen kun blive anvendt over for personer, der er genstand for kontrolundersøgelsen. For det andet vil der skulle noget mere til, fx en klar formodning om, at vedkommende har relevant materiale gemt i sin taske – fx en mobiltelefon eller en usb-nøgle, hvorpå der er gemt relevant materiale. En sådan formodning kan myndigheden have allerede inden kontrolundersøgelsen, eller den kan opstå under, fx hvis en medarbejder ses gemme en usb-nøgle væk i en lomme, taske eller lignende.

Det bliver påpeget, at forslaget § 18, stk. 4, om spejling også skal finde anvendelse på genstande, der findes i medfør af bestemmelsen om visitation. Dette er en naturlig konsekvens af, at formålet med bestemmelsen bl.a. er, at personen ikke skal kunne unddrage myndighederne materiale blot ved at gemme det væk i en lomme, taske eller andre lignende steder.

Når politiet som led i en kontrolundersøgelse bistår Konkurrencestyrelsen med at tømme lommer, tasker o.lign., sker det i medfør af Konkurrence-

styrelsens beføjelser i konkurrenceloven. Princippet om ”legal privilege” vil således også gælde for dokumenter, der er fundet i ansattes lommer, tasker o.lign., på samme måde som det gælder for andre dokumenter fundet under en kontrolundersøgelse.

Bemærkningen om, at det bør præciseres, under hvilke betingelser Konkurrencestyrelsens kontrol af genstande i ansattes lommer, tasker o.lign. finder sted, tages ad notam. Det vil være normal praksis, at den ansatte vil blive tilbudt, at gennemgangen af materialet kan foregå adskilt fra virksomhedens øvrige medarbejdere af hensyn til, at det kan forekomme, at der vil være tale om genstande, der er virksomheden og kontrolundersøgelsen uvedkommende og private for den ansatte.

På baggrund af ovenstående vil forslaget blive præciseret, således at det i bemærkningerne til forslaget klart vil fremgå, at der *ikke* vil være tale om nærmere undersøgelse af legemet, herunder af dets hulrum m.v. Der vil kun være tale om besigtigelse af personens tøj og genstande.

Derudover vil det i bemærkningerne blive præciseret, at ansatte, der frivilligt viser indholdet af deres lommer, tasker o.lign. vil få tilbudt, at det foregår adskilt fra virksomhedens øvrige medarbejdere. For medarbejdere, der ikke ønsker at vise indholdet af deres lommer, tasker o.lign., vil besigtigelsen heraf skulle foretages adskilt fra virksomhedens øvrige medarbejdere.

Endvidere vil det i bemærkningerne blive præciseret, at det kun er de personer, der bliver genstand for kontrolundersøgelsen, som vil blive anmodet om at vise indhold af lommer, tasker o.lign. I praksis kan det først under selve tilstedeværelsen i virksomheden afklares, hvilke ansatte i virksomheden der har en sådan tilknytning til sagen, at de bør inddrages i kontrolundersøgelsen. I praksis vil der normalt kun være tale om, at et mindre antal centralt placerede ansatte bliver genstand for kontrolundersøgelsen, og som dermed vil blive anmodet om at vise indholdet af deres tasker, lommer o.lign.

Endeligt vil det blive præciseret, at spejling også kan foretages af de genstande, som er kommet frem ved en besigtigelse af lommer, tasker o.lign.

6. Spejling af elektroniske medier (§ 1, nr. 7)

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan støtte de styrkede håndhævelsesbeføjelser til Konkurrencestyrelsen.

Bryggeriforeningen finder forslaget vidtgående og sætter spørgsmålstegn ved proportionaliteten ved dette. Ved spejling får konkurrencemyndigheden ifølge Bryggeriforeningen en meget udvidet adgang til at søge indsigt i fortroligt materiale uden tilknytning til undersøgelsen. Foreningen mener, at den senere gennemgang af det spejlede materiale typisk vil kræve, at virksomheden anvender betydelige ressourcer og omkostninger

på at overvære konkurrencemyndighedens gennemgang af materialet. Af disse grunde finder Bryggeriforeningen, at reglerne om spejling bør begrænses til kun at finde anvendelse, når der er en stærk konkret begrundelse for, at harddiske, der anvendes af forud for kontrolundersøgelsen identificerede personer, indeholder væsentlige informationer, som ikke vil kunne tilvejebringes ad andre veje, samt at styrelsens gennemgang kun må angå undersøgelsesmandatet, og at gennemgangen skal være endeligt afsluttet senest 25 hverdage efter kontrolundersøgelsen, hvor styrelsen skal have identificeret filer fra spejlingen og skal slette alt øvrigt spejlet materiale.

Danmarks Rederiforening finder, at spejling kun bør være en subsidiær mulighed, således at spejling ikke bør foretages, hvis Konkurrencestyrelsen kan nå at gennemgå pc'erne m.v. ude på virksomheden. Hvis der foretages spejling, bør det ifølge Danmarks Rederiforening ikke være nødvendigt, at virksomheden skal fremsætte ønske om at være til stede hos styrelsen, når den gennemgår indholdet af kopierne. Virksomheden skal automatisk have krav herpå.

Dansk Energi er skeptiske over for forslaget, idet det bl.a. andet er uklart, hvorledes en spejling - og dermed medtagelse af materiale, der ikke eller ikke udelukkende er omfattet af den retskendelse, som myndighederne har indhentet til brug for den konkrete kontrolundersøgelse - forholder sig til retskendelsen. I øvrigt finder Dansk Energi, at der ikke er et godtgjort underbygget behov for medtagelse af spejlingen, idet adgangen til forsegling mv. i den gældende lovs § 18, stk. 4-5 ifølge Dansk Energi synes tilstrækkelig.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I finder, at forslaget udgør et unødigt vidtgående indgreb. Det er ifølge Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I uholdbart, at myndighederne kan spejle en server og tage informationerne med. Dette er forbundet med en risiko for, at meget følsomme oplysninger slipper ud til omverdenen, herunder oplysninger, som ikke er relevant for en eventuel kartelsag. Der er endvidere ifølge Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I usikkerhed om, hvorvidt efterfølgende materiale slettes på betryggende vis, således at uvedkommende ikke får adgang dertil. Endelig medfører en hjemmel til spejling ifølge Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I en større sandsynlighed for tilfældighedsfund, hvilket er retssikkerhedsmæssigt betænkeligt.

Dansk Industri finder det som udgangspunkt positivt, at der med den foreslåede bestemmelse skabes grundlag for, at Konkurrencestyrelsens tilstedeværelse på virksomheder under kontrolundersøgelser tidsmæssigt begrænses mest muligt. Dansk Industri lægger vægt på, at virksomhedernes repræsentanter automatisk indkaldes til at overvære Konkurrencestyrelsens gennemgang af det spejlede materiale. Dansk Industri finder det

imidlertid uacceptabelt, at Konkurrencestyrelsen i henhold til bestemmelsen gives op til 25 dage til at gennemgå det spejlede materiale. Denne frist bør efter Dansk Industris opfattelse reduceres væsentligt. Dette tidsrum skaber ifølge Dansk Industri en risiko for, at virksomhederne skal være til stede - enten selv eller ofte ved ekstern advokat - i op til 25 dage i Konkurrencestyrelsens lokaliteter, mens det spejlede materiale gennemgås. Dette pålægger i Dansk Industris øjne virksomhederne en meget stor økonomisk byrde, og det risikerer at afskære nogle virksomheder, herunder særligt små- og mellemstore virksomheder - fra at beskytte deres lovfæstede rettigheder, da de ikke har ressourcerne hertil. Dette finder Dansk Industri retssikkerhedsmæssigt betænkeligt. Herudover finder Dansk Industri, at beføjelsen til at spejle og medtage materiale kun bør benyttes i de særlige tilfælde, hvor det ikke er muligt at gennemgå det relevante materiale på virksomheden.

Danske Mediers Forum kan ikke støtte forslaget om at give Konkurrencestyrelsen adgang til at tage kopier af dataindholdet af elektroniske medier (elektronisk spejling) efter reglerne i forslaget til § 18, stk. 4. Medievirksomhederne har mulighed for at oprette særlige informationsdatabaser, der indeholder oplysningerne, som benyttes til journalistiske formål efter reglerne i lov om massemediernes informationsdatabaser. Indsamling og registrering af oplysninger om personer kræver som udgangspunkt samtykke efter reglerne i persondataloven, men medierne er undtaget fra indhentelse af samtykke, hvis oplysninger opbevares i overensstemmelse med lov om massemediernes informationsdatabaser, og indsamlingen af oplysninger sker med et journalistisk formål. Medievirksomhederne skal sikre, at indholdet af informationsdatabaserne udelukkende er tilgængeligt for medievirksomhedernes egne journalister og redaktionsmedarbejdere, og dette kan ikke opretholdes, såfremt Konkurrencestyrelsen får adgang til elektronisk spejling.

Endvidere vil spejling af elektroniske medier ifølge Danske Mediers Forum føre til, at Konkurrencestyrelsen i visse tilfælde vil blive bekendt med en kilde, der er konkurrenceretlig interessant fx en direktør for en virksomhed, der i anonymiseret form har oplyst om et kartel eller en anden konkurrenceretlig overtrædelse. Konkurrencestyrelsen vil da efter Danske Mediers Forums opfattelse i medfør af § 18 kunne indhente oplysninger i medievirksomheder, som lovgiver giver medievirksomhedernes mulighed for at tilbageholde efter reglerne om vidnefritagelse i retsplejelovens § 172. Danske Mediers Forum kan derfor på ingen måder støtte forslaget om at give Konkurrencestyrelsen adgang til elektronisk spejling.

I lyset af at der ifølge Danske Mediers Forum i den seneste tid har været flere eksempler på, at fortrolige oplysninger er lækket fra offentlige myndigheder, er det nødvendigt for Danske Mediers Forum at indskærpe, at såfremt lovgiver ønsker at give Konkurrencestyrelsen adgang til at foretage elektronisk spejling i medievirksomheder, må dette ske på grundlag

af nøje retningslinier for behandling og omgang med det indhentede materiale udarbejdet i samarbejde med medievirksomhederne.

Finansrådet finder forslaget hensigtsmæssigt, men rådet kunne godt tænke sig, at det blev tydeliggjort - gerne i form af en vejledning - hvordan den pågældende virksomhed skal forholde sig rent praktisk, når Konkurrencestyrelsen ønsker at foretage en spejling. Rådet mener, at det i øvrigt bør præciseres, hvad der konkret er omfattet af spejlingen. Rådet ser gerne lovtæksten ændret, så det eksplicit fremgår heraf, at der laves en elektronisk kopi af det spejlede materiale til virksomheden, så virksomheden også er i besiddelse af det fulde materiale, som er kopieret.

Forbrugerrådet, HTS-A, Danske Busvognmænd, Dansk Kollektiv Trafik og Håndværksrådet kan støtte forslaget.

KL kan tilslutte sig de anførte forslag vedr. Konkurrencestyrelsens kompetence til at efterforske konkurrencelovsovertrædelser, idet det er i kommunernes interesse, at særligt efterforskningen af karteller er så effektiv som overhovedet muligt.

Landbrugsraadet finder, at fristen for tilbagelevering, sletning m.v. af kopieret materiale skal være i overensstemmelse med de øvrige vilkår under kontrolbesøg, og således skal kopieret materiale tilbageleveres eller slettes efter 3 dage.

Kommentar:

Forslaget om spejling af elektroniske medier har til formål at begrænse varigheden af konkurrencemyndighedernes kontrolundersøgelser. Samtidig hermed skal forslaget sikre, at myndighederne får de bedste muligheder for at søge efter relevant materiale, herunder slettede filer. Kommissionen samt en lang række EU-lande som bl.a. Finland, Frankrig, Holland, Irland, Sverige, Tyskland og Storbritannien samt Norge har, jf. rapporten fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, kapitel 6.5.2.1., en tilsvarende adgang for konkurrencemyndighederne til at spejle elektroniske medier.

En adgang til at foretage spejlinger vil ikke give konkurrencemyndighederne adgang til oplysninger, som de ikke har adgang til i dag. Det eneste nye ved forslaget er, at det kopierede materiale kan medtages. Når en spejling medtages, vil dette oftest indebære, at der også medtages oplysninger, som ikke er omfattet af den retskendelse, som er blevet indhentet til brug for kontrolundersøgelsen.

Hertil kan for det første bemærkes, at allerede i dag kan Konkurrencestyrelsen foretage elektronisk kopiering af computere m.v. med henblik på at gennemgå indholdet af kopien i virksomhedens lokaler, men styrelsen kan blot ikke medtage kopien. Styrelsen får derfor ikke adgang til at foretage sig andet ved sin gennemgang af det kopierede materiale, end hvad den har mulighed for i dag ude på virksomhederne. Der er heller ikke en

større sandsynlighed for tilfældighedsfund forbundet med, at myndighederne gennemgår oplysningerne på egne lokaliteter end på virksomhedens.

For det andet har virksomheden krav på at være til stede ved styrelsens søgning i og gennemgang af kopien, og den får en kopi af det materiale, som myndighederne måtte tage fra spejlingen til brug for den videre behandling af sagen. Virksomheden vil automatisk få tilbuddet om at være til stede. Det skal i den forbindelse nævnes, at der ikke er grund til at give virksomheden en kopi af spejlingen, da mediet som spejlingen hidrører fra, jo netop ikke fjernes fra virksomheden. Derudover vil spejlingen være forseglet, og det er endvidere ikke muligt at rette i en spejling.

For det tredje er Konkurrencestyrelsen vant til at håndtere og ligge inde med fortrolige oplysninger. Dette gælder såvel i forbindelse med kartelsager, men også på fusionsområdet har styrelsen som led i behandlingen af anmeldelsespligtige fusioner stor erfaring med at håndtere denne type oplysninger.

Det skal i lyset af bemærkningerne fra Danske Mediers Forum, som anført ovenfor præciseres i forslaget, at det således aldrig har været tanken, at retsplejelovens regler om kildebeskyttelse og vidnebeskyttelse skulle fraviges. Det bemærkes i den forbindelse, at Konkurrencestyrelsen heller aldrig har brugt eller ville bruge de nugældende regler med dette formål. Det her anførte betyder dog ikke, at medievirksomheder er undtaget fra lovens regler, og dermed udelukket fra at blive genstand for en kontrolundersøgelse, såfremt der er anledning til at tro, at de er involveret i en aktivitet, der er forbudt efter konkurrencelovens regler.

De nugældende regler i § 18, stk. 4-5 er ikke tilstrækkelige til at opnå det formål, som den foreslåede bestemmelse tilsigter. For det første er det oftest ikke virksomhedens forhold, som gør, at en gennemgang af en spejling tager lang tid. Det er derimod omfanget af det spejlede materiale og detaljeringsgraden af de undersøgelser, som skal foretages. Derfor kan hjemlen i § 18, stk. 4-5, ikke anvendes. Herudover varetager den foreslåede bestemmelse et andet hensyn end de nugældende regler i § 18, stk. 4-5. De nugældende regler skal sikre, at myndighederne ikke afskæres fra at få adgang til eller foretage kopiering af relevante oplysninger, jf. § 18, stk. 1 og 2, hvor dette skyldes virksomhedens forhold. Den foreslåede bestemmelse skal sikre, at hvor konkurrencemyndighederne finder anledning til at foretage en spejling, så sker gennemgangen af denne på en måde, som er mindst muligt generende for virksomheden, og som giver myndighederne bedst mulighed for at gennemgå det pågældende materiale.

Det er ikke hensigtsmæssigt, at der i loven indsættes et krav om, at spejling kun kan foretages, såfremt der er en stærk konkret begrundelse for, at det pågældende medie indeholder væsentlige informationer, og at der i sådanne tilfælde kun kan ske spejling af medier, der anvendes af forud for

kontrolundersøgelsen identificerede personer. Sådanne krav vil i vidt omfang udvande bestemmelsen, idet det sjældent er muligt på forhånd at udpege de personer, hvis medier kan blive genstand for en spejling. Dette afhænger af de konkrete omstændigheder under kontrolundersøgelsen. Et krav om stærk konkret begrundelse vil være en skærpelse i forhold til, hvad konkurrencemyndighederne kan gøre ude på virksomhederne i dag. Kravet vil derfor kunne have den uheldige konsekvens, at myndighederne bliver nødt til at gennemgå den pågældende spejling ude på virksomheden i stedet.

Det er ikke muligt at slette dele af en spejling. Hensyn til at sikre dokumentation gør det nødvendigt, at såfremt myndighederne går videre med sagen, skal der være mulighed for, at spejlingen opbevares forseglet, indtil sagen er afsluttet. Såfremt myndighederne vælger at gå videre med sagen, vil det derfor ikke være hensigtsmæssigt for en efterfølgende sag, hvis Konkurrencestyrelsen skulle slette alt spejlet materiale efter udløbet af fristen på 25 dage. Forslaget indeholder derfor regler, som skal sikre, at det kopierede materiale slettes, hvis myndighederne ikke går videre med sagen, eller at det opbevares forseglet, hvis myndighederne går videre med sagen.

Såfremt konkurrencemyndighederne på tilfredsstillende vis kan nå at gennemgå indholdet af det relevante materiale på virksomheden inden for kontrolundersøgelsens varighed, vil der som udgangspunkt ikke blive foretaget en spejling. Dette ville ikke harmonere med bestemmelsens formål. Om materialet er gennemgået på tilfredsstillende vis vil afhænge af myndighedernes konkrete vurdering.

I forslaget er fastsat en frist på 25 hverdage til at gennemgå det spejlede materiale. En frist af denne længde er nødvendig for at sikre myndighedernes muligheder for at gennemgå det spejlede materiale på tilfredsstillende vis og dermed sikre bestemmelsens formål. Ofte vil der dog formentlig i praksis ikke være behov for at benytte de fulde 25 dage. Det afhænger af omfanget af det spejlede materiale og antallet af spejlede medier. I forlængelse heraf bemærkes, at den ressourcemæssige belastning for virksomhederne, f.eks. til ekstern advokat, ikke bliver større af, at gennemgangen af spejlingen sker på styrelsens lokaliteter frem for på virksomhedens. Det er desuden frivilligt, om virksomhederne ønsker at benytte sig af adgangen til at være tilstede og dermed afholde de dertil forbundne udgifter. Herudover vil myndighederne bestræbe sig på, at forløbet omkring gennemgangen af en spejling vil blive tilrettelagt på en måde, så det er mindst muligt byrdefuld for virksomhederne.

Forslaget vil på baggrund af ovenstående blive fremsat uændret. Der vil imidlertid blive udarbejdet en vejledning, som nærmere beskriver konkurrencemyndighedernes procedure i forbindelse med spejling, som vil angive omfanget af virksomhedernes rettigheder og pligter i forbindelse hermed.

Endvidere vil det i bemærkningerne blive præciseret, at retsplejelovens regler om kildebeskyttelse og vidnebeskyttelse ikke fraviges ved den foreslåede regel.

7. Adgang for politiet – efter indhentelse af dommerkendelse – til generelt at ransage lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at der kan findes bevismateriale (§ 1, nr. 9)

Advokatrådet er af den opfattelse, at en yderligere harmonisering af konkurrencereglerne i EU styrker virksomhedernes retssikkerhed og begrænser de byrder, som to forskellige regelsæt påfører virksomhederne. Advokatrådet anfører, at en udvidet adgang til at foretage tvangsindgreb over for personer, der ikke er sigtede, giver anledning til grundlæggende overvejelser om forholdet mellem beskyttelsen af privatlivets fred og hensynet til retshåndhævelsen.

Advokatrådet finder, at der efter omstændighederne ikke er tilstrækkeligt grundlag for at modsætte sig, at der på dette afgrænsede område gives politiet adgang til at foretage ransagninger, der i øvrigt skal foregå efter retsplejelovens regler.

Baggrunden herfor er de særlige grunde, der karakteriserer konkurrenceområdet i forhold til andre områder, hvor der ikke er fængselsstraf. For det første er der konkurrencesager med grænseoverskridende aspekter, hvor Kommissionen under alle omstændigheder alligevel har mulighed for at foretage kontrolundersøgelser hos ikke-mistænkte personer i Danmark. For det andet anfører Advokatrådet, at området er karakteriseret ved massive bødestørrelser, der viser, at straffniveauet er højt, selvom loven ikke indeholder hjemmel til fængsel.

Endvidere foreslår Advokatrådet, at der bør indføres en særlig omtale af forbuddet mod at ransage skriftlige meddelelser eller lignende fra en vidneudelukket person vedrørende sagen.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd tilslutter sig, at politiets mulighed for at foretage ransagning i sager om konkurrencelovsovertrædelser forbedres.

Asfaltindustrien er tilhænger af fri og uhindret konkurrence og derfor i udgangspunktet positivt indstillet over for de foreslåede lovændringer. Asfaltindustrien ønsker nærmere præciseret, hvad der ligger i begrebet ”bestemte grunde” til at antage, at bevis/genstande kan findes ved en ransagning, da der er tale om et betydeligt indgreb.

Boligselskabernes Landsforening håber, at de foreslåede kontrol- og efterforskningsmuligheder fremover vil være med til at vanskeliggøre og i mange tilfælde forhindre lovlige aftaler.

Bygherreforeningen har stor sympati for tiltaget beregnet på at gøre konkurrencebegrænsende aktiviteter mindre attraktive og mere risikable. Ud over at virke præventive, vil de føre til bedre resultater mht. opklaring og straf.

Coop Danmark A/S kan i det store og hele tilslutte sig forslagene.

Dansk Energi mener ikke, at der er tilstrækkeligt vægtige hensyn, der taler for at tillade en fravigelse fra dansk rets almindelige principper for ransagning af privates bopæl. Ifølge Dansk Energi sandsynliggør bemærkningerne ikke, at fraværet af muligheden har hindret afsløringen af fx karteller. Dansk Energi efterlyser en nærmere beskrivelse af proportionaliteten af instrumentet.

Dansk Handel & Service, HTS-I og Dansk Transport og Logistik noterer sig med tilfredshed, at forslaget i vid udstrækning tager højde for retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, idet det er et krav, at der skal indhentes en dommerkendelse, inden politiet kan foretage en ransagning. Udøvelsen af beføjelsen skal ske under hensyntagen til de impliceredes retssikkerhed og under iagttagelse af sædvanlige menneskelige hensyn. Det anføres, at dokumentationskravene ved indhentelse af dommerkendelsen skal skærpes, når der indhentes kendelse til ransagning i et privat hjem.

Dansk Industri kan ikke støtte forslaget. Dansk Industri finder, at der med forslaget gives hjemmel til at foretage unødigt integritetskrænkende indgreb i privatlivets fred. Det anføres, at det ikke forekommer rimeligt, at personer som følge af deres ansættelsesforhold på en virksomhed, der er under mistanke for at have overtrådt konkurrenceloven, skal tåle at få deres hjem gennemført af politiet. Dansk Industri finder det desuden helt uacceptabelt, at adgangen til ransagning i sager om konkurrencelovsovertrædelser omfatter andre overtrædelser end kartelovertrædelser, når adgangen oprindeligt var foreslået som et ekstraordinært efterforskningsmiddel i kartelsager. Dansk Industri finder endvidere, at der ikke er fremlagt relevant dokumentation for behovet for, at indgreb af denne styrke skulle være nødvendige.

Dansk Taxi Råd finder, at forslaget er meget vidtgående og indgribende i forhold til en virksomheds medarbejdere, og at forslaget ikke bør medtages. Hvis forslaget fastholdes, foreslås det, at man nærmere definerer, hvilke medarbejdere der kan risikere at få besøg af politiet i deres hjem.

Danske Mediers Forum anerkender Konkurrencestyrelsens behov for, at politiet skal kunne foretage ransagninger hos fysiske og juridiske personer, hvor der er bestyrket mistanke om, at de ligger inde med afgørende oplysninger til brug for opklaringen, men idet forslaget til § 18 a samtidig åbner op for ransagning hos subjekter, der end ikke er mistænkte i en sag,

finder Danske Mediers Forum bestemmelsen meget vidtgående og ikke proportionalt med formålet.

Forbrugerrådet er positiv over for forslaget, da den eneste umiddelbare forhindring herfor i øvrigt kun består i, at der i kartelsager kun er tale om bødestraf, og at politiet i dag derfor ikke har mulighed for i konkurrencesager at ransage alle steder, hvor der er bestemte grunde til at antage at bevis kan findes. Forbrugerrådet anfører, at forslaget er en logisk forlængelse af, at hjemmearbejdspladser bliver mere og mere almindeligt. Forbrugerrådet forudsætter, at der indhentes retskendelse, hvorved retssikkerheden er sikret.

Finansrådet finder det væsentligt at sikre, at normale retssikkerhedsgarantier ikke kompromitteres, og vurderer, at forslaget bør præciseres, så det fremgår klart, hvilke specifikke lokaliteter politiet kan ransage.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører og Danske Arkitektvirksomheder anfører, at de foreslåede ændringer af konkurrenceloven forekommer for indgribende i forhold til de retssikkerhedsmæssige principper, som Danmark i øvrigt hylder.

Forsikring & Pension er tilfreds med forslaget og vil gerne have, at det kommer til at fremgå tydeligt af bemærkningerne, at enhver ansat kan blive udsat for at få sit private hjem ransaget.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Danske Kollektiv Trafik kan af hensyn til borgernes retssikkerhed ikke støtte forslaget om at give politiet adgang til at ransage andre lokaliteter end den mistænkte virksomheds domicil.

Håndværksrådet støtter forslaget om at give politiet ret til efter retskendelse at ransage lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at tro, at der kan findes bevismateriale, fx i en virksomheds ledes eller øvrige medarbejders hjem. Forslaget ses som et naturligt og nødvendigt middel til at sikre en tilstrækkeligt effektiv efterforskning.

KL kan tilslutte sig forslaget.

Landbrugsraadet er betænkelig ved, at adgangen til kontrolbesøg udvides til bl.a. private hjem. Samtidig er de bekymrede over, at der ikke er en personafgrænsning i forslaget. Landbrugsraadet finder, at det er afgørende for retssikkerheden, at "legal privilege" også omfatter dokumenter fundet i private hjem, ligesom de anfører, at det bør overvejes at indføre "legal privilege" for internt ansatte advokater og jurister. Landbrugsraadet bemærker dog, at forslaget tager højde for retssikkerheden ved at kræve en dommerkendelse, om end forslaget stadig giver Landbrugsraadet anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.

Landbrugsraadet henviser til en besvarelse af økonomi- og erhvervsministeren fra 2004 om kontrolbesøg i private hjem, hvor det var anført, at det på daværende tidspunkt var regeringens opfattelse, at der ikke var påvist et reelt behov for at give Konkurrencestyrelsen mulighed for at foretage kontrolbesøg i private hjem. Landbrugsraadet mener ikke, at der siden har været konstateret overtrædelser af en sådan karakter, at der nu findes et tilstrækkeligt og begrundet behov hos Konkurrencestyrelsen for kontrolbesøg i private hjem. Landbrugsraadet mener, at forslaget bestemmelse om kontrolbesøg i private hjem bør udgå.

Landsorganisationen i Danmark ønsker ikke at udtale sig imod forslaget, da ransagning kun kan ske, hvor der er bestemte grunde til at tro, at man vil kunne finde bevismateriale, og hvor det almindelige proportionalitetsprincip skal følges, og der er et krav om, at der skal indhentes retskendelse.

Realkreditrådet anfører, at det klart bør fremgå af bemærkningerne, at det i praksis indebærer, at ansatte, ikke-mistænkte personers private hjem mv. vil kunne ransages. Desuden mener Realkreditrådet, at adgangen kun bør være til rådighed i forbindelse med kartelsager.

Kommentar:

Formålet med forslaget er, at politiet i konkurrencesager vil få mulighed for at foretage ransagning på lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen.

Politiet kan i dag i praksis ikke ransage lokaliteter, som ikke-mistænkte har rådighed over, såfremt vedkommende ikke samtykker, selv om der måtte være en formodning om, at vigtigt bevismateriale befinder sig på de pågældende lokaliteter og ikke på virksomheden. Baggrunden herfor er, at politiet kun har en sådan adgang i sager, hvor strafferammen er fængsel. Da overtrædelser af konkurrenceloven alene kan straffes med bøde, har politiet således ikke en sådan adgang i konkurrencesager.

Det sagkyndige udvalg, som var nedsat til at komme med anbefalinger til styrkelse af konkurrencelovgivningen, drøftede muligheden for at give politiet den foreslåede adgang til ransagning. Udvalget kom frem til, at de gældende regler på området ikke nødvendigvis er tilstrækkelige ved efterforskning af konkurrencelovsovertrædelser. Udvalget anbefalede derfor at give politiet den foreslåede adgang.

Det bliver i flere af høringssvarene anført, at der ikke er dokumenteret et behov for, at politiet skal have mulighed for at ransage lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at der kan findes bevis. Derudover bliver det påpeget, at der er tale om et vidtgående indgreb i privatlivets fred. Hertil kan anføres, som nævnt ovenfor, at det normale udgangspunkt i retsplejeloven er, at politiet kun i sager hvor strafferammen er fængsel

kan foretage ransagning på lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at bevis i sagen eller genstande, der kan beslaglægges, kan findes ved ransagningen. Uanset at der findes fravigelser på bl.a. skatte- og miljøområdet, er det således udgangspunktet i lovgivningen, at der er tale om et så vidtgående indgreb, at det kun bør benyttes i sager, der kan føre til fængselsstraf.

Herudover kan det dog anføres, at proportionalitetsprincippet ville finde anvendelse ved politiets ransagninger under den foreslåede bestemmelse, og der således kun måtte ske ransagning, hvis en mindre indgribende foranstaltning ikke vurderedes at kunne føre til samme resultat, og hvis indgrebet stod i rimeligt forhold til formålet med indgrebet.

Nogle af høringssvarene udtrykker ønsker om, at forslaget ændres eller præciseres, således at politiets mulighed for at ransage begrænses til kun at gælde over for (bestemte) ansatte eller bestemte lokaliteter. Der ville være åbenbar mulighed for omgåelse, hvis politiet kun kunne ransage nærmere angivne og ikke alle lokaliteter, hvor der ville være bestemte grunde til at antage, at der kunne findes bevis. Hvis politiet ikke ville have adgang til alle lokaliteter, ville fx karteldeltagerne kunne unddrage politiet beviserne ved at opbevare dem uden for deres rækkevidde. Inden for strafferetsplejen skelner man i øvrigt heller ikke i andre sager med ransagning mellem, om genstanden for en ransagning er en virksomhed eller andre lokaliteter. Det sagkyndige udvalg, som anbefalede adgangen for politiet, har vurderet, at en sådan afgrænsning ikke ville være hensigtsmæssig. Det vurderes derfor ikke, at en sådan afgrænsning bør gennemføres.

Der peges i nogle af høringssvarene på, at politiets adgang til ransagning bør begrænses til kun at gælde i kartelsager, som er de mest skadelige og mest alvorlige konkurrencelovsovertrædelser. Hertil kan bemærkes, at det på konkurrenceområdet især har vist sig vanskeligt at foretage sikring af beviser, der kan bruges i opklaringen af kartelsager.

Enkelte af høringssvarene indeholder kommentarer om det konkurrenceretlige princip om legal privilege, dvs. princippet om, at myndigheden ikke må se korrespondance mellem virksomheden og dennes eksterne advokat om det forhold, undersøgelsen vedrører. Samtidig anføres det, at princippet bør udvides til også at omfatte internt ansatte advokater og jurister.

Princippet om legal privilege gælder ved Konkurrencestyrelsens kontrolundersøgelser hos virksomheder. Princippet gælder derimod ikke, når politiet foretager ransagning efter retsplejeloven. Retsplejelovens forbud mod ransagning af materiale fra en vidneudelukket person ville også finde anvendelse i de ransagninger, der følger af forslaget.

Med hensyn til om princippet om, hvorvidt legal privilegier skal udstrækkes til også at gælde ved ransagninger, kan anføres, at princippet følger af EU-praksis, hvorefter privilegiet ikke udstrækkes til at dække andre end eksterne advokater, samt at baggrunden herfor bl.a. er, at disse ikke er underlagt instruktionsbeføjelse fra virksomhedens side, men skal rette sig efter branchens etiske regler (eller tilsvarende) ved udøvelsen af deres hverv – og dermed ikke virksomhedens ledelse (eller forgodtbefindende). Interne advokater og jurister er underlagt virksomhedens instruktion, og der kan derfor rejses tvivl om disses uafhængighed. Hvis korrespondance med en internt ansat advokat eller jurist var undtaget fra ransagning (og i øvrigt også fra kontrolundersøgelse), ville vedkommende kunne opbevare alt belastende materiale hos sig.

På baggrund af ovenstående vil forslaget om, at politiet i konkurrencesager får mulighed for at foretage ransagning på lokaliteter, hvor der er bestemte grunde til at antage, at der kan findes bevis i sagen, ikke blive fremsat.

8. Tvangsbøder (§ 1, nr. 11)

Realkreditrådet anfører, at forslaget lægger op til en opstramning, således at tvangsbøder, som er oversendt til restanceinddrivelsesmyndigheden skal kunne inddrives, selv om det forhold, som tvangsbøden udspringer af, er ophørt. Rådet bemærker, at forslaget betyder, at der pr. definition ikke længere vil være tale om tvangsbøder, idet sådanne bøder netop er karakteriseret ved, at de ikke inddrives, når den handling, som søges fremtvunget, er udført. Det synes ifølge Realkreditrådet mere relevant, at der i stedet blev strammet op på myndighedernes sagsbehandlingstid i forbindelse med sådanne sager, frem for at tvangsbøder reelt gøres til almindelige bøder.

Kommentar:

Hertil anføres, at inddrivelse af tvangsbøder ofte er en længerevarende proces, og at det kan virke stødende, at virksomheder har mulighed for at kunne spekulere i at vente med at ophøre med den ulovlige aktivitet, og dermed fortsætte med at drage nytte af denne, indtil tvangsbøden bliver inddrevet.

Det er i forbindelse med lovændringen blevet drøftet, om der skulle ændres i den nugældende § 22 med henblik på at øge effektiviteten af tvangsbøder i konkurrencesager. Dette spørgsmål indgår i Retsplejerådets igangværende overvejelser om reglerne om tvangsfuldbyrdelse, hvorfor det er blevet besluttet ikke at ændre i det materielle indhold af § 22 ved nærværende lovændring, men i stedet afvente udfaldet af Retsplejerådets overvejelser.

9. Mulighed for straflempelse (§ 1, nr. 15)

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kan støtte, at der med lovforslaget indføres et egentligt straflempelsesprogram. Rådet er enig i, at et sådant

program også i Danmark både vil kunne forbedre myndighedernes mulighed for at afsløre eksisterende karteller og vil mindske incitamenterne for virksomhederne til i fremtiden at indgå karteller. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Danmarks Rederiforening anfører, at lovforslaget kan virke temmelig mærkværdigt og kritisabelt. Dog anfører rederiforeningen samtidig, at i betragtning af at lovforslaget ligger tæt op ad, hvad der opereres med i EU-retten og i et stort antal EU-lande, herunder Storbritannien, Norge og Sverige, og i betragtning af at forslaget givet kan medvirke til at reducere antallet af ulovlige karteller, går rederiforeningen ikke imod forslaget på dette punkt. Danmarks Rederiforening finder dog, at forslaget bør ændres, således at også meddelelse om strafnedsættelse og omfanget heraf i en overgangsperiode er betinget af samtykke fra Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet. Danmarks Rederiforening har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Dansk Energi finder, at det ville være ønskværdigt, at det gøres klart, hvordan en leniency-ansøgning eller et tilsagn om strafbortfald fra de danske myndigheder skal behandles, hvis jurisdiktionen over en sag overgår til Kommissionen eller en anden medlemsstats konkurrencemyndighed efter forordning 1/2003. Herudover bør der efter Dansk Energis opfattelse tages stilling til, hvilke aktindsigtsregler der skal gælde for leniencyansøgninger mv. Dansk Energi har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I finder det afgørende, at et dansk leniency-program udmøntes, så det tager størst muligt hensyn til virksomhedernes retssikkerhed. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I finder, at adgangen til strafudmåling herunder straflempelse bør være et anliggende, der hører under domstolene. De finder det naturligt, at de nye beføjelser til konkurrencemyndighederne efter en periode på fx to år evalueres, med henblik på en vurdering af om virksomhedernes retssikkerhed er tilgodeset i tilstrækkeligt omfang, og om reglerne har ført til hurtigere afslutning af sager om (eller mistanke om) kartelvirksomhed. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I har herudover ingen bemærkninger til programmets udformning.

Dansk Industri finder det af hensyn til den almindelige retsfølelse principielt betænkeligt at tilbyde straffrihed til lovovertrædere, men erkender den udbredte anvendelse af leniency-systemer i resten af EU og i Nordamerika. Dansk Industri bemærker, at den formelle procedure vedrørende strafnedsættelse bør indeholde ikke blot en høring af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet, men et reelt samtykke til strafnedsættelsen og omfanget af denne i hver enkelt konkret sag. Dansk Industri har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Finansrådet er af den opfattelse, at de nye regler om straflempelse og strafbortfald vil forbedre muligheden for at opklare ulovlige karteller og afværge fremtidige karteldannelser. Rådet finder også, at reglerne er på linje med international praksis. Finansrådet har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Forbrugerrådet støtter forslaget og er positiv overfor de foreslåede rammer for programmet.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik anfører, at de lande, der har indført straflempelsesprogrammer, har positive erfaringer, idet programmerne har en præventiv effekt. HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik støtter således indførelsen af et straflempelsesprogram i dansk ret, og de har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Håndværksrådet kan støtte forslaget, og rådet finder, at ordningen synes at have god forebyggende effekt og også kan medvirke til at gøre det lettere at afsløre karteller. Håndværksrådet har ingen bemærkninger til programmets udformning.

KL kan tilslutte sig de anførte forslag vedr. Konkurrencestyrelsens kompetence til at efterforske konkurrencelovsovertrædelser, idet det er i kommunernes interesse, at særligt efterforskningen af karteller er så effektiv som overhovedet muligt. KL har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Landbrugsraadet finder det principielt betænkeligt, at et straflempelsesprogram indføres i Danmark, idet et sådant uundgåeligt vil betyde, at der ikke længere er "lighed for loven", idet samme forbrydelse således ikke får samme straf. Landbrugsraadet anerkender imidlertid, at konkurrencemyndigheder bør have velegnede muligheder for at opklare karteller. Rådet finder, at forslaget på fornuftig vis iagttager virksomhedernes retssikkerhed, idet SØK sammen med Konkurrencestyrelsen vurderer tilsagn om strafbortfald eller straflempelse. Landbrugsrådet har herudover ingen bemærkninger til programmets udformning.

Landsorganisationen i Danmark finder, at forslaget tilgodeser et overordnet anerkendelsesværdigt formål, og at en eventuel betænkelighed ved at "belønne" personer/virksomheder, der ulovligt har medvirket til karteldannelse, opvejes af dette. Landsorganisationen i Danmark har ingen bemærkninger til programmets udformning.

Realkreditrådet finder det principielt betænkeligt og udansk at tilbyde fuldstændig straffrihed i forbindelse med alvorlige lovovertrædelser, hvorimod en passende strafnedsættelse virker mere proportional. Realkreditrådet har herudover ingen bemærkninger til programmets udformning.

Kommentar:

Formålet med forslaget er at styrke opklaringen af karteller i Danmark. Erfaringerne fra andre lande viser, at straflempelsesprogrammer er en af de mest effektive måder at bekæmpe karteller på. Forslaget er udformet på en sådan måde, at der skabes en positiv incitamentsstruktur for kartel-deltagere til hurtigst muligt at rette henvendelse til myndighederne.

Det bemærkes, at ordlyden af bestemmelsen af lovtekniske grunde efter høringsrunden er ændret, således at ”strafbortfald” er ændret til ”tiltale-fracfald”.

Der er i ingen af høringssvarene negative bemærkninger til selve straflempelses-programmets udformning, bortset fra Realkreditrådet der er imod, at der indføres en mulighed for at give tiltalefracfald (strafbortfald).

For så vidt angår forslagets kompetencefordeling mellem Konkurrencestyrelsen og Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK) og pligten til at inddrage den anden myndighed, er dette drøftet af udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen. Det følger af rapporten fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, at særligt hvad angår tildeling af foreløbigt tilsagn om tiltalefracfald til den første ansøger, der henvender sig, er der tale om en vidtrækkende beslutning, der betyder, at ansøgeren opnår tiltalefracfald, hvis han i øvrigt opfylder de supplerende betingelser. En vurdering af om en lovovertræder på grund af særlige omstændigheder bør opnå tiltalefracfald, vil være en kompetence, der ligger hos anklagemyndigheden. På den baggrund anfører udvalget, at det bør stå klart, at Konkurrencestyrelsen og SØK i givet fald er helt enige om grundlaget herfor, dvs. også enige om vurderingen af sagen på det tidspunkt hvor der gives et foreløbigt tilsagn om tiltalefracfald. Det vil være skadende for straflempelsesprogrammets effektivitet, hvis der opstår tvivl om gyldigheden af et foreløbigt tilsagn om tiltalefracfald.

Ligeledes bør et afslag på tiltalefracfald være en beslutning, der skal tiltrædes af begge parter. Et sådant afslag vil have alvorlige konsekvenser for ansøgeren og kan udadtil skabe usikkerhed om straflempessystemets troværdighed. Således bør det ifølge udvalget også her sikres, at myndighederne er helt enige om grundlaget for en sådan afvisning.

Hvad angår foreløbigt tilsagn om strafnedsættelse, består vurderingen i, om ansøgerens oplysninger har en ”betydelig merværdi” i forhold til de oplysninger, myndigheden besidder på tidspunktet for modtagelsen af ansøgningen. Hertil kommer, at en ansøgning om strafnedsættelse typisk vil være i forhold til ansøger nr. 2, da ansøger nr. 1 må formodes at søge om tiltalefracfald. SØK vil derfor allerede have været involveret i beslutningen om, hvorvidt sagen som sådan egner sig til at meddele straflempelse, og det vil i praksis ikke kunne forekomme, at Konkurrencestyrelsen handler i strid med denne fælles beslutning. Et foreløbigt tilsagn om strafnedsættelse har således hverken samme principielle eller praktiske betyd-

ning som et foreløbigt tilsagn om tiltalefrafald. Dette er baggrunden for, at der i disse situationer kun skal ske høring af den anden myndighed.

Ved den endelige afgørelse om tiltalefrafald eller strafnedsættelse bør myndighederne således alene skulle vurdere, om ansøgeren har overholdt de supplerende betingelser, som er fastsat i det foreløbige tilsagn, herunder om ansøgeren har overholdt samarbejdsforpligtelsen med myndighederne under sagens undersøgelse og efterforskning, om ansøgeren har tvunget andre virksomheder med ind i kartellet, og om kartelaktiviteten er ophørt.

I forhold til spørgsmålet om, hvem der bør give det endelige tilsagn om straflempe, taler hensynet til sammenhængen med den endelige strafudmåling for, at det er den myndighed, der enten selv kan udstede et bødeforelæg eller forelægge sagen for domstolene, der tillige giver det endelige tilsagn. Beslutningen om endeligt tilsagn om strafnedsættelse vil ikke ske i form af et tiltalefrafald, men vil derimod være en administrativ retsakt af begunstigende karakter. Et sådant tilsagn vil der skulle tages hensyn til i forbindelse med udmålingen af den endelige bøde – enten ved bødeforelæg eller af domstolene. Uanset om SØK eller Konkurrencestyrelsen har kompetencen til at afslutte den pågældende sag, vil det være nødvendigt at inddrage den anden myndighed med henblik på at vurdere, om samarbejdsforpligtelsen mv. er opfyldt, inden det endelige tilsagn udstedes.

Der er desuden en almindelig adgang for domstolsprøvelse af myndighedens beslutning om strafnedsættelse.

For så vidt angår spørgsmålet om aktindsigt i leniency-sager, er der i overensstemmelse med anbefalingerne fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen ikke i forslaget fastsat særlige regler for aktindsigt i konkurrencesager, der involverer straflempe. Disse sager følger således de almindelige regler, der gælder for aktindsigt i konkurrencesager.

For så vidt angår spørgsmålet om betydningen af, at jurisdiktionen til en sag overgår fra de danske myndigheder til Kommissionen eller en anden medlemsstats konkurrencemyndigheder efter Rådsforordning 1/2003, skal nævnes, at når en virksomhed ansøger om straflempe ved de danske myndigheder efter de danske regler, så gælder ansøgningen kun for det danske område. Da der ikke findes noget fuldt harmoniseret EUDækkende system for straflempe, kan en ansøgning herom, der indgives til de danske myndigheder efter de danske regler på dette område, ikke betragtes som en ansøgning om straflempe til en anden myndighed. Virksomheden skal således søge særskilt til alle de relevante konkurrencemyndigheder, herunder Kommissionen, såfremt den ønsker at opnå størst mulig sikkerhed.

Endelig vil det indgå som en naturlig del af det foreslåede programs anvendelse, at myndighederne løbende vil evaluere, om programmet fungerer hensigtsmæssigt, eller om der er behov for tilpasninger heraf.

I lyset af ovenstående kommentarer vil forslaget blive fremsat uændret. Terminologien er som ovenfor nævnt af lovtekniske grunde blevet ændret, således at strafbortfald er ændret til tiltalefrafald.

Der vil blive udarbejdet en vejledning, om hvordan modellen vil fungere i praksis, herunder vedrørende samarbejdet mellem myndighederne såvel nationalt som internationalt.

10. Administrative bødeforelæg (§ 1, nr. 15)

Advokatrådet anfører, Konkurrencestyrelsen skal indhente SØKs samtykke til bødestørrelsen på så tidligt et tidspunkt, at man undgår, at Konkurrencestyrelsen foretager konkrete udmeldinger om bødestørrelsen over for virksomhederne, førend SØK's samtykke foreligger.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet, HTS-A, Danske Busvognmænd, Dansk Kollektiv Trafik og Håndværksrådet kan tilslutte sig, at der indføres særlige procedurer for, at Konkurrencestyrelsen i nærmere angivne situationer kan udstede administrative bødeforelæg.

Bryggeriforeningen anfører, at forslaget om administrative bøder vil svække virksomhedernes retssikkerhed betydeligt. Bryggeriforeningen anfører endvidere, at forslaget om, at Konkurrencestyrelsen skal have adgang til at udstede administrative bøder kombineret med forslaget om, at beskikkede ansatte fra Konkurrencestyrelsen kan rejse og udføre tiltale for retten, vil stille virksomhederne overfor et retssikkerhedsmæssigt urimeligt valg: Enten at acceptere en højere bøde fra styrelsen eller den medieeksponering, som en domstolsprøvelse medfører. Bryggeriforeningen foreslår, at det klart skal fremgå af loven, at SØK formelt skal godkende, at en bøde gives og størrelsen heraf, samt at bøder kun kan udstedes, når der foreligger en fast domstolspraksis i parallelle sager.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I anfører, at der generelt skal udvises stor tilbageholdenhed med at give myndigheder adgang til at udstede administrative bøder, men at administrative bødeforelæg, der ikke overstiger en nærmere fastsat grænse, dog kan have en positiv effekt på sagsbehandlingstiden i tilståelsessager, og hvor der i øvrigt foreligger en klar og veldokumenteret retspraksis, herunder for bødestørrelsen. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I anfører, at større bøder dog altid skal overlades til domstolene. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I bemærker endeligt, at det også kan være i virksomhedernes interesse, såfremt en eventuel bødesag kan afsluttes udenretligt og hurtigt, når der er enighed om overtrædelsen.

Dansk Industri stiller sig overordnet kritisk overfor anvendelse af administrative bødeforelæg. I forhold til dette forslag anfører Dansk Industri, at det utvetydigt skal fremgå af loven og bemærkningerne hertil, at der kræves samtykke fra SØK til såvel bødeforelægget som til bødeforelæggets størrelse. Dansk Industri peger på, at det i bemærkninger klart bør defineres, hvad der konstituerer en fast retspraksis, og at der kun bør kunne udstedes administrative bødeforelæg i den nedre ende af bødeskalaen.

Landbrugsraadet anfører, at det ikke er tilstrækkeligt, at Konkurrencestyrelsen hører SØK om en anslået bødestørrelse, men at styrelsen skal indhente SØK's godkendelse. Landbrugsraadet anfører, at der i dag ikke er fornøden retspraksis på konkurrenceområdet til at kunne indføre administrative bøder på konkurrenceområdet, og at der mindst skal foreligge en landsretspraksis, førend der kan siges at foreligge fornøden retspraksis.

LO har ikke bemærkninger til dette forslag.

Kommentar:

Forslaget bygger på en anbefaling fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, der bestod af Rigsadvokaten, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK), Dommerforeningen, Justitsministeriet, Politimesterforeningen, Finansministeriet, Konkurrencestyrelsen og Økonomi- og Erhvervsministeriet. Udvalget har nøje overvejet balancen mellem retssikkerheden for virksomhederne på den ene side og et effektivt sanktionssystem på den anden side. Udvalget anfører bl.a. i kapitel 7.7. i sin rapport fra november 2006, at i de tilfælde hvor Konkurrencestyrelsen kunne få kompetence til at udstede administrative bødeforelæg, vil den retssikkerhedsmæssige garanti ligge i, at SØK – der har kompetence og erfaring med at udstede administrative bødeforelæg – inddrages ved vurderingen af, om sagen er egnet til at udstede administrative bødeforelæg. Derudover vil virksomheden altid kunne vælge ikke at vedtage bødeforelægget.

Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt virksomhederne stilles overfor et retssikkerhedsmæssigt urimeligt valg, skal det bemærkes, at det ikke er korrekt, når det anføres, at virksomheden enten kan acceptere en høj bøde fra styrelsen eller den medieeksponering, som en domstolsprøvelse medfører. For det første skal SØK også godkende bødestørrelsen, og virksomheden vil altid kunne undlade at vedtage bødeforelægget.

For det andet skal der, som det fremgår af kapitel 7.9. i rapporten fra november 2006 fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, i sager i henhold til konkurrencelovens § 13, stk. 2, hvor der idømmes eller vedtages en bøde, ske offentliggørelse af dommen, bødevedtagelsen eller et resumé heraf. Således vil der ske offentliggørelse, når sagen afsluttes med en bødevedtagelse. Ligeledes vil det også være offentligt, hvis sagen indbringes for domstolen, og selve dommen vil også være offentlig.

Udvalget konkluderer, at praksis vedrørende offentlighed ikke tilskynder, at de involverede parter tilstår eller undlader at tilstå et strafbart forhold for at undgå, at forholdet bliver offentligt kendt.

Derudover påpeges det, at det klart og tydeligt bør fremgå, at SØK skal godkende såvel, at Konkurrencestyrelsen udsteder et administrativt bødeforelæg som bødeforelæggets størrelse. Det skal hertil bemærkes, at det er en forudsætning for forslaget, at SØK godkender bødeforelægget, herunder størrelsen af bødeforelægget.

Endelig påpeges det, at Konkurrencestyrelsen kun bør få adgang til at udstede administrative bødeforelæg i sager, hvor der er tale om en mindre bøde. Hertil bemærkes, at det ikke vil give mening at begrænse Konkurrencestyrelsens mulighed for at udstede administrative bøder på denne måde, da der for det første ikke kan udstedes administrative bøder, med mindre der foreligger en fast retspraksis på området. Dette medfører, at der i de tilfælde, hvor der kan udstedes en administrativ bøde, altid vil være fastlagt retningslinjer for størrelsen i retspraksis.

Endelig påpeges det, at det bør defineres nærmere, hvornår der foreligger en fast retspraksis. Hertil skal bemærkes, at SØK allerede i dag har kompetence til at udstede administrative bødeforelæg i sager, hvor der foreligger en fast retspraksis. Fortolkningen af hvornår der foreligger en fast retspraksis, som medfører, at Konkurrencestyrelsen kan udstede et administrativ bødeforelæg, vil således lægge sig op ad den fortolkning, som SØK allerede anvender i dag.

I lyset af ovenstående kommentarer, vil det i lovtæksten og bemærkningerne hertil blive præciseret, at SØK skal godkende, såvel at Konkurrencestyrelsen udsteder et bødeforelæg som størrelsen af bødeforelægget.

11. Beskikkelse af Konkurrencestyrelsens ansatte til at rejse og udføre tiltale ved byretterne og landsretterne (§ 2, nr. 1)

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Forbrugerrådet HTS-A, Danske Busvognmænd, Dansk Kollektiv Trafik og Håndværksrådet kan tilslutte sig, at der indføres mulighed for at beskikke ansatte i Konkurrencestyrelsen til at rejse og udføre tiltale i retten med henblik på at indføre en smidig og enkel afslutning i tilståelsessager.

Coop Danmark A/S kan ikke tilslutte sig, at der indføres mulighed for at beskikke ansatte i Konkurrencestyrelsen til at rejse og udføre tiltale i retten. Coop Danmark A/S anfører, at strafferetlig forfølgning er en så alvorlig sag, at den af elementære retssikkerhedsmæssige grunde alene bør foretages af anklagemyndigheden. Hvis der skal indføres en sådan mulighed, bør det som minimum tydeligt fremgå af lovtæksten, at det alene kan ske i tilståelsessager.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I anfører, at forslaget kan medføre visse positive muligheder for at sikre en hurtigere behandling af konkurrencesager, men at forslaget omvendt kan indebære en risiko for, at Konkurrencestyrelsens egeninteresse som ”policy-skaber” kan motivere til at rejse sager. Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I bemærker, at en sådan beføjelse skal anvendes yderst varsomt og kun i helt klare tilfælde, da sager for domstolene som udgangspunkt er offentlige.

Dansk Industri finder, at det i bemærkningerne til forslaget klart og utvetydigt skal fremgå, at bemyndigelsen alene omfatter adgang til i form af et indenretligt forlig at forelægge tilståelsessager for byretterne i de tilfælde, hvor der ikke findes en fast retspraksis. Dansk Industri peger endvidere på, at det bør fremgå af bemærkningerne, at henvisningen til landsretten alene har til hensigt at sikre, at Konkurrencestyrelsens ansatte kan varetage kæremål under byretssagens behandling.

Forbrugerrådet anfører, at forslaget kan styrkes yderligere, fx ved en permanent beskikkelse af ansatte i Konkurrencestyrelsen, og at det kan overvejes, om det er overflødigt, at SØK skal godkende anklageskriftet.

Landbrugsraadet peger på, at forslaget er for vidtgående og et brud med magtens tredeling, og at det kan være problematisk, hvis konkurrencestyrelsen den ene dag skal rådgive en virksomhed objektivt, mens samme medarbejder den næste dag skal føre sag mod samme virksomhed. Landbrugsraadet anfører, at forslaget således kan medføre, at Konkurrencestyrelsens medarbejdere fremover vil have vanskeligere ved at yde virksomhederne samme objektive behandling som i dag.

LO har ikke bemærkninger til forslaget.

Kommentar:

Forslaget baserer sig på en anbefaling fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, der bestod af Rigsadvokaten, Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet (SØK), Dommerforeningen, Justitsministeriet, Politimesterforeningen, Finansministeriet, Konkurrencestyrelsen og Økonomi- og Erhvervsministeriet, og udvalgets indstilling er, at ”[I] de tilfælde, hvor der er tale om en tilståelsessag, kan Konkurrencestyrelsen indbringe sagen for domstolene. Før sagen forelægges domstolene, inddrages SØK, der godkender tiltalerejsningen”.

I praksis vil Rigsadvokaten beskikke en række navngivne ansatte i Konkurrencestyrelsen, der skal kunne møde på anklagemyndighedens vegne. De ansatte i Konkurrencestyrelsen, der er beskikkede, vil således agere på anklagemyndighedens vegne.

Hvad angår de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, har udvalget i sin rapport fra november 2006 i kapitel 7.6. anført at:

”Forelæggelsesmodellen indebærer en høj grad af retssikkerhed, da det er en dommer, der træffer afgørelse om, hvorvidt sagen er egnet til at blive afsluttet med en indenretlig bødevedtagelse, og som træffer afgørelse om bødens størrelse ved at lade vedkommende vedtage en bøde. På den baggrund må det formodes, at de fysiske og juridiske personer, der har begået en overtrædelse af konkurrenceloven, som de ønsker at tilstå, vil kunne gøre det i forvisning om, at der i afgørelsen af deres sag ikke bliver gået på kompromis med retssikkerheden.”

Det påpeges yderligere, at det tydeligt bør fremgå af lovtæksten, at det alene kan ske i tilståelsessager. Hertil kan bemærkes, som anført ovenfor, at forslaget baserer sig på anbefalingen fra udvalget om styrkelse af konkurrencelovgivningen, hvor udvalgets indstilling er, at ”[I] de tilfælde, hvor der er tale om en tilståelsessag, kan Konkurrencestyrelsen indbringe sagen for domstolene. Før sagen forelægges domstolene, inddrages SØK, der godkender tiltalerejsningen”. Det er således en forudsætning, at der skal foreligge en tilståelse. Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt dette skal fremgå i selve lovtæksten, skal det bemærkes, at den foreslåede bestemmelse svarer til det, der allerede gælder for Forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerstyrelsen i sager vedrørende lov om markedsføring, jf. retsplejelovens § 105, stk. 3.

Derudover peges der i høringssvarene på, at adgangen til at Konkurrencestyrelsen kan forelægge sager for retten til indenretligt forlig, kun skal benyttes, hvor der ikke findes en fast retspraksis. Hertil kan det bemærkes, at myndighederne altid skal vælge den mindst indgribende og mest effektive og smidige løsning. Dette vil som udgangspunkt medføre, at hvis der foreligger fast retspraksis, og omstændighederne i øvrigt tilsiger det, vil Konkurrencestyrelsen udstede et administrativt bødeforelæg.

Det anføres endvidere, at det bør fremgå af bemærkningerne, at henvisningen til landsretten alene har til hensigt at sikre, at Konkurrencestyrelsens ansatte kan varetage kæremål under byretssagens behandling. Hertil skal bemærkes, at dette er hensigten med henvisningen.

Det påpeges, at Konkurrencestyrelsens medarbejdere fremover vil have vanskeligere ved at yde virksomhederne samme objektive behandling som i dag, da de vil have en ”dobbeltrolle”. Hertil skal anføres, at i praksis vil Rigsadvokaten skulle beskikke en række navngivne ansatte i Konkurrencestyrelsen, der skal kunne møde på anklagemyndighedens vegne, og at der alene kan beskikkes juridiske medhjælpere for anklagemyndigheden til at føre sager om overtrædelse af konkurrenceloven. Det vil således ikke i praksis være tilfældet, at det er den samme person, der den ene dag skal rådgive en virksomhed og den næste dag skal føre sag i retten mod den samme virksomhed.

Det påpeges yderligere, at beføjelsen kun skal anvendes yderst varsomt og kun i helt klare tilfælde, da sager for domstolene som udgangspunkt er offentlige. Hertil skal bemærkes, at der i sager i henhold til konkurrence-

lovens § 13, stk. 2, hvor der idømmes eller vedtages en bøde, skal ske offentliggørelse af dommen, bødevedtagelsen eller et resumé heraf. Således vil det både blive offentliggjort, hvis et bødeforelæg vedtages, eller hvis sagen indbringes for domstolen, og selve dommen vil også være offentlig.

Endelig foreslås, at forslaget kan styrkes yderligere, fx ved en permanent beskikkelse af ansatte i Konkurrencestyrelsen, og at det kan overvejes, om det er overflødigt, at SØK skal godkende anklageskriftet. Hvad angår spørgsmålet om beskikkelse, kan det anføres, at i praksis vil Rigsadvokaten skulle beskikke en række navngivne ansatte i Konkurrencestyrelsen. Hvad angår spørgsmålet om, at SØK skal godkende anklageskriftet, kan det påpeges, at der ligger en retssikkerhedsmæssig garanti i, at SØK – der har kompetence og erfaring med af rejse og føre tiltale for domstolene – godkender anklageskriftet.

På baggrund af ovenstående kommentarer, vil henvisningen i bestemmelsen til landsretten udgå, og det vil i bemærkningerne blive præciseret, at Konkurrencestyrelsens ansatte kan varetage kæremål i landsretten under byretssagens behandling. Derudover vil det i bemærkningerne blive præciseret, at Rigsadvokaten i praksis vil beskikke navngivne ansatte i Konkurrencestyrelsen, der skal kunne møde på anklagemyndighedens vegne.

12. Annonceringspligt for ordrer over 500.000 kr. (§ 3, nr. 7)

Advokatrådet hilser annonceringsforpligtelsen velkommen som led i at give en bredere kreds af potentielle leverandører mulighed for at deltage i konkurrencen om offentlige opgaver i overensstemmelse med det EU-retlige gennemsigtighedsprincip. Advokatrådet anbefaler, at det om muligt i bemærkningerne præciseres, hvornår dette princip medfører en pligt til at annoncere også under bagatelgrænsen på 500.000 kr. Advokatrådet anbefaler videre, at det overvejes at fastsætte retningslinjer for kommunernes udarbejdelse af kontrolbud og for udbyders mulighed for annullation af en udbudsprocedure. Formålet er at sikre, at annullationen er sagligt begrundet, og at tilbudsgiverne kan tage risikoen for annullation i betragtning ved deres tilbudsgivning.

Boligselskabernes Landsforening finder det positivt, hvis de nye regler kan føre til billigere og bedre kontrakter. Det er dog afgørende, at administrationen af reglerne ikke fører til unødigt bureaukrati for virksomheder og udbydere, således at de potentielle gevinster mere end opvejes af omkostningerne ved afholdelse af udbud. Det anføres, at der er tale om en betragtelig udvidelse af både arten af ydelser og mængden af kontrakter, der skal annonceres, og at grænsen på 500.000 kr. i praksis vil betyde, at der skal iværksættes udbud ved forholdsvist beskedne indkøb. Boligselskabernes Landsforening påpeger endvidere, at det er u hensigtsmæssigt, at direktivets bestemmelse om supplerende indkøb gælder for sådanne kontrakter. Endelig foreslås det, at ordningen evalueres om 1-2 år.

Bygherreforeningen finder, at annonceringspligten medfører et øget resourceforbrug, men forventer, at dette, navnlig hvis annoncering sker på udbyders egen hjemmeside, opvejes af forbedringer i konkurrencesituationen. Foreningen betragter derfor forslaget som pragmatisk. Foreningen foreslår en klarlæggelse af visse elementer i forslaget, herunder om der er generelle undtagelser fra den EU-retlige gennemsigtighedsforpligtelse, om annonceringspligten gælder ved brug af en rammeaftale og om udstrækningen af forpligtelsen til at underrette om indgåelse af kontrakt.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I ser positivt på forslaget om en annonceringspligt, som vil medvirke til at skabe markedsåbninger for private aktører og dermed adgang til et øget offentligt-privat samspil. Ved små udbud er det af hensyn til omkostningerne for såvel udbydere som tilbudsgivere nødvendigt at sikre så enkle procedurer som muligt. Organisationerne finder, at de foreslåede regler er helt i tråd med Kommissionens forslag til, hvilke principper der gælder ved udbud under tærskelværdierne.

Dansk Industri støtter forslaget om annonceringspligt, men havde gerne set en lavere grænse på fx 400.000 kr. Denne grænse ville over en 4-årig periode harmonere med tærskelværdien for EU-udbud, hvorved omgåelse af EU's udbudsregler kan forebygges. Samtidig finder Dansk Industri det afgørende, at adgangen til annoncerne ikke er begrænset af en urimelig betaling. Dansk Industri påpeger, at det bør forhindres, at udbydere indgår eksklusive aftaler med bestemte medier. En eventuel udpegning af et særligt elektronisk medie må ej heller være til hinder for, at andre medier frit kan formidle tilsvarende annoncer.

Danske Mediers Forum finder ikke, at forslaget om annonceringspligt fremstår enkelt og fleksibelt, da der stilles ganske omfattende krav til annoncering, procedure, evaluering mv. Organisationen finder, at disse krav vil medføre øgede transaktionsomkostninger, som ikke står mål med kontraktens størrelse. Samtidig efterlyser Danske Mediers Forum retningslinjer for beregning af kontraktsummen, for krav til udarbejdelse af tekniske specifikationer, for muligheden for at inddrage udenlandske leverandører, for anvendelsen af undtagelsestilfældene i udbudsdirektivets artikel 31, for adgangen til at forhandle og for den konkrete fastsættelse af tidsfrister.

Danske Regioner er enige i, at det er hensigtsmæssigt at annoncere indgåelse af kontrakter over 500.000 kr. Dette er allerede praksis i amterne ved brug af hjemmesiden Regionsudbud.dk. Af samme grund finder Danske Regioner det uhensigtsmæssigt, at økonomi- og erhvervsministeren får mulighed for at udpege et særligt elektronisk medie. Det bør derimod være op til den enkelte udbyder selv at vælge annonceringsmedie. Danske Regioner finder, at det kan være forbundet med meromkostninger, hvis annoncen skal indeholde oplysninger om tildelingskriterier. Man kan ikke se et behov for, at økonomi- og erhvervsministeren bemyndiges

til at udstede nærmere regler om tildelingskriterierne, da anvendelsen heraf bør overlades til udbyder.

Det Kommunale Kartel kan tilslutte sig lovforslagets overordnede målsætninger om at sikre åbenhed og lige konkurrence. DKK har noteret, at en række elementer i forslaget følger gældende fortolkningspraksis, herunder fortolkningsmeddelelser fra Kommissionen.

Finansministeriet bemærker, at man både i relation til Globaliseringsaftalen og Kommuneaftalen for 2007 har advokeret for en annonceringspligt. Finansministeriet påpeger dog, at der ikke er fuld parallelitet mellem de forpligtelser, der følger af det gældende udbudscirkulære, og den foreslåede annonceringspligt, idet udbudscirkulæret ikke pålægger en ubetinget annonceringspligt. Finansministeriet har foreslået, at der indføres en snævert formuleret undtagelse for opgaver, der ikke er egnede til annoncering. Som eksempel nævnes kontrakter, hvor der er behov for fuld fortrolighed omkring processen. Herudover har man foreslået, at de nye regler følges op med retningslinjer, der nedbringer administrationen af reglerne til et rimeligt niveau.

Forsikring & Pension er positivt indstillet over for at øge konkurrencen i den offentlige sektor, herunder at indføre krav om annonceringspligt.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører (FRI) og Danske Arkitektvirksomheder tager skarpt afstand fra forslaget om annonceringspligt, som de finder ressourcekrævende og fordyrende for udbyderne, som bl.a. vil være nødt til at udarbejde egentligt udbudsmateriale. Samtidig vil annonceringspligten kræve, at virksomhederne lægger ressourcer i forgæves udarbejdelse af tilbud. Det er derfor FRI og Danske Arkitektvirksomheders forventning, at forslaget hverken vil bidrage til øget konkurrence eller lavere priser, men alene vælte de øgede udgifter over på udbyderen. FRI og Danske Arkitektvirksomheder mener, at tærskelværdierne for EU-udbud er udtryk for, hvornår en sag har konkurrencemæssig betydning. FRI og Danske Arkitektvirksomheder finder endvidere, at forslagets mangel på procedureregler øger risikoen for klagesager, da både udbydere og tilbudsgiverne vil være usikre på, hvilke krav der skal opfyldes. Som eksempler på, at forslaget ikke er operationelt, nævnes tidsfrister, tekniske specifikationer, udvælgelses- og tildelingskriterier. Foreningerne undrer sig over forslagets placering i tilbudsloven og opfordrer til, at denne del af lovpakken trækkes tilbage.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik er meget positive overfor forslaget om annonceringspligt, herunder at forslaget også omfatter bilag B-ydelser. HTS-A finder det afgørende, at offentliggørelsen sker et samlet sted af hensyn til virksomhedernes muligheder for at orientere sig og peger på Udbudsavisen som en oplagt mulighed. Endvidere foreslår HTS-A, at der indføres mulighed for bødestraf, hvis annonceringspligten overtrædes.

Håndværksrådet støtter forslaget om annonceringspligt og ser med tilfredshed på, at der lægges op til en meget enkel procedure, der skal sikre større åbenhed. Håndværksrådet finder, at forslaget er et skridt i den rigtige retning, men kunne ønske en lavere beløbsgrænse end 500.000 kr. Herved ville udbyderne også få større sikkerhed for, at de EU-retlige principper var overholdt.

KL er enige i den foreslåede ændring, der indfører en annonceringspligt for kontrakter under tærskelværdien, men finder det dog problematisk, at forslaget også omfatter bilag B-ydelser. Karakteren af en række af disse ydelser gør det vanskeligt at annoncere, og ydelserne omfatter en række områder, som ikke konkurrenceudsættes i dag. Det anføres, at der således er behov for en vurdering af udbudsegnetheden af hver enkelt tjenesteydelse under bilag B, og at Socialministeriet bør inddrages i drøftelserne for så vidt angår ydelser på det sociale område. KL anfører videre, at annonceringspligten vil medføre en stigning i det administrative ressourceforbrug. Ligeledes bør det overvejes, om det skal være muligt at anvende sanktionen "erstatning" i relation til kontrakter under tærskelværdien. KL peger under henvisning til aftalen om kommunernes økonomi for 2007 på, at forslaget bør drøftes i den arbejdsgruppe, der er nedsat til generelt at analysere klagesystemet og sanktionsmulighederne. Endelig finder KL, at ministeriet bør fastholde sin egen målsætning om, at der ikke skal fastsættes detaljerede procesregler, og der opfordres derfor kraftigt til, at bestemmelsen, der bemyndiger økonomi- og erhvervsministeren til at fastsætte nærmere regler om anvendelsen af tildelingskriterier, fjernes fra forslaget. Først ved en senere evaluering af forslagens effekter, bør der tages stilling til, om der er behov for en yderligere regulering af processen.

Landbrugsrådet støtter, at der indføres enkle regler for offentlige udbud.

Transport- og Energiministeriet finder, at forslaget om annonceringspligt er en pragmatisk udvidelse af tilbudsloven, som kan være med til at gøre markedet mere gennemsigtigt, uden samtidig at skabe unødvendige bureaukratiske begrænsninger. Ministeriet bemærker konkret, at man antager, at annonceringspligten ikke dækker kontrakter, der indgås i henhold til en rammeaftale. Hvad angår indkøb under 500.000 kr. bemærkes, at kriterierne for vurdering af sådanne tilfælde er skønsprægede, og at der er risiko for, at lovforslagets bagatelgrænse fejlagtigt kan blive opfattet som en bundgrænse for den gennemsigtighedsforpligtelse, der følger af EF-traktaten. Vedrørende udbyders forpligtelse til at underrette, efterlyses mere information om forpligtelsens omfang.

Kommentar:

Forslaget om at supplere den gældende tilbudslov med en annonceringspligt for varer og tjenesteydelser skaber et samlet nationalt regelsæt for

offentlige kontrakter, der ikke eller kun delvist er omfattet af EU's udbudsregler. Tilbudsloven er derfor en naturlig placering for disse regler.

Formålet er at styrke konkurrencen om offentlige opgaver og hindre, at kontrakter af en vis størrelse tildeles direkte til en leverandør, uden at andre virksomheder har haft mulighed for at komme i betragtning. Forslaget fokuserer på at indføre en pligt til at offentliggøre en annonce om opgaven forud for indgåelse af kontrakt. Erfaringer fra andre lande viser, at offentliggørelse er den væsentligste forudsætning for at skabe åbenhed om potentielle forretningsmuligheder. Et vidt spillerum for, hvordan processen tilrettelægges, overlades til ordregiverens eget valg. Herved sikres det bedst, at ressourceforbruget kan tilpasses den konkrete situation, og at ordregiveren har den fornødne fleksibilitet.

Det bemærkes, at forslaget om annonceringspligt bidrager til at udmønte de krav om gennemsigtighed og ligebehandling, som følger af EF-traktaten. Der er således ikke tale om at lægge en ny forpligtelse på nye typer af opgaver, men om at sikre en bedre fremtidig overholdelse af de gældende EU-retlige principper. Heraf følger også, at annonceringsforpligtelsen ikke i sig selv kan betragtes som en meromkostning eller en ny administrativ byrde.

Det indgår som en udtrykkelig del af regeringens globaliseringsstrategi, at der skal ske en åben annoncering af bilag B-ydelser, som bl.a. omfatter opgaver på social- og sundhedsområdet, kulturområdet, det juridiske område og dele af transportområdet. Af aftalen om kommunernes økonomi for 2007 fremgår det med henvisning til globaliseringsstrategien, at en større del af de kommunale opgaver skal konkurrenceudsættes, og at aftalen af parterne opfattes som en ambitiøs målsætning. Der er således ikke grundlag for at fortolke aftalen indskrænkende, således som anført af KL, men derimod for at betragte bilag B-ydelserne som en naturlig og integreret del af aftalen.

Dette harmonerer med, at EF-traktatens principper, blandt andet om gennemsigtighed, også gælder for denne type af ydelser. Der foreligger således allerede, uanset om dette forslag vedtages, en forpligtelse for udbydere til at konkurrenceudsætte sådanne kontrakter.

I lyset af, at forslaget alene pålægger en annonceringspligt og ikke forhindrer, at indgåelse af kontrakt sker ved forhandling, skønnes det ikke nødvendigt at gennemgå kategorierne af bilag B-ydelser for at vurdere udbudsegnetheden.

En myndighed må under alle omstændigheder på forhånd danne sig et overblik over omfanget og vilkårene for en opgave, før der indgås kontrakt med en leverandør. Samme type af overvejelser vil være tilstrækkelige til at annoncere.

Forslaget tager højde for, at kontrakter, der er udtrykkeligt undtaget fra udbudsdirektivet, heller ikke skal omfattes af annonceringspligten. Dette gælder også for de kontrakter, hvor der er adgang til direkte tildeling efter udbudsdirektivets artikel 31. Der kan dog være behov for en mere vidtrækkende undtagelse, end direktivet levner mulighed for. Det bør således være muligt at undtage kontrakter, hvor en annoncering vil "modarbejde" formålet med kontrakten, fx på grund af fortrolighed. Lovforslaget bør suppleres med en sådan bestemmelse.

Tilsvarende bør det i bemærkningerne gøres klart, at kontrakter, der indgås i henhold til rammeaftaler, ikke er omfattet af annonceringspligten.

Bagatelgrænsen på 500.000 kr. er valgt for at sikre, at omkostningerne ved konkurrenceudsættelse står mål med kontraktens værdi og den forventede gevinst. Samtidig harmonerer den med den grænse, der gælder for statslige myndigheder efter de beslægtede regler i det statslige udbudscirkulære. Uanset at en lavere bagatelgrænse vil være på linje med de grænser, der gælder i mange andre lande, og i højere grad vil udmønte det EU-retlige gennemsigtighedsprincip, vurderes det, at grænsen på 500.000 kr. bør fastholdes. En lavere grænse vil øge risikoen for, at annonceringspligten betragtes som bureaukratisk og administrativt tung og dermed også risikoen for, at udbyder ikke respekterer forpligtelsen. For kontrakter under 500.000 kr. søges det præciseret i bemærkningerne, hvilke forhold der kan begrunde, at en udbyder i konkrete tilfælde skal annoncere.

Fastlæggelse af detaljerede retningslinjer vil både virke fordyrende på processen og begrænse ordregiverens muligheder for at tilrettelægge et hensigtsmæssigt forløb. Også Kommissionens fortolkningsmeddelelse om kontrakter, der ikke er omfattet af kravene om EU-udbud, giver udtryk for, at ordregiveren har langt større valgfrihed end ved kontrakter, der er omfattet af udbudsdirektiverne. Meddelelsen giver en række eksempler på god praksis, men afholder sig fra at udstikke eksakte retningslinjer. Tankegangen i lovforslaget falder i tråd hermed. Det vil derfor blive præciseret i bemærkningerne, at udbyder ikke er bundet til de procedurereregler, der følger af udbudsdirektivet eller den gældende tilbudslov. Det vil således være u hensigtsmæssigt fx at fastsætte rammer for, hvornår der kan anvendes forhandling, hvilke tidsfrister der konkret skal gives, hvilke kriterier der skal anvendes til at udvælge tilbudsgiverne m.v. Det er ligeledes overflødig at gentage principperne for beregning af kontraktværdi m.v., som naturligvis anvendes uafhængigt af, om kontrakten falder under annonceringspligten eller EU-udbudskravet.

For så vidt angår underretning bemærkes, at bestemmelsen svarer fuldt ud til den regel, der gælder efter udbudsdirektivet, for kontrakter, der ikke er omfattet af standstill-ordningen. Det vil sige, at ordregiver skal underrette både vinderen og de øvrige tilbudsgivere om sin beslutning på samme tid,

og at tilbudsgiveren kan anmode om en uddybende begrundelse for, at tilbudet blev forkastet.

Konkurrencestyrelsen vil udarbejde en vejledning om annonceringspligten med eksempler og uddybende forklaringer, således som det er sket tidligere med både udbudsdirektiverne og tilbudsloven.

På et enkelt punkt er der i forslaget åbnet mulighed for at fastsætte nærmere retningslinjer ad administrativ vej. Det gælder tildelingskriterierne, som er et centralt element ved indgåelse af kontrakter. Det har alene været hensigten, at denne mulighed skulle benyttes, hvis praksis med brug af annonceringspligten viste et klart behov herfor. Det anses dog for bedre i overensstemmelse med den generelle målsætning om ikke at fastsætte detalregler, at denne mulighed udgår af lovforslaget.

Forslaget indebærer, at udbyderen selv kan vælge annonceringsplatform, fx egen hjemmeside, andre elektroniske medier eller pressen. Det valgte medie skal være alment tilgængeligt, og adgangen må ikke være betinget af en urimelig betaling. Dette betyder, at en udbyder ikke kan løfte annonceringsforpligtelsen ved at indgå en eksklusiv aftale med et annonceringsmedie, der forudsætter en væsentlig abonnementsbetaling fra tilbudsgiverne.

På sigt er det hensigten, at der skal udpeges et særligt elektronisk medie, hvor annonceringen skal ske. Baggrunden herfor er, at det er helt nødvendigt for forslagens gennemslagskraft, at der tilvejebringes en samlet indgang til offentlige kontrakter i Danmark, således at leverandører kun skal orientere sig ét sted. Udpegningen af et særligt medie er imidlertid ikke til hinder for, at en annonce parallelt hermed kan formidles andetsteds, fx på udbyderens egen hjemmeside eller i andre elektroniske medier.

Det må afvises, at forslaget vil medføre en væsentlig stigning i antallet af klager, fordi der ikke indføres detaljerede procedureregler. Tværtimod måtte der forventes flere procedurefejl og dermed flere klager, såfremt der indførtes et mere detaljeret regelsæt. Dertil kommer, at Klagenævnet for Udbud allerede i dag kan behandle klager over overtrædelse af EF-traktatens principper. Således kan nævnet, uanset nærværende forslag, tage stilling til, om en kontrakt under EU's tærskelværdi eller om bilag B-tydelser er tildelt i overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling og på baggrund af objektive, saglige og ikke-diskriminerende kriterier.

Klagenævnet for Udbud har samme beføjelser, uanset om kontrakter indgås ved EU-udbud, efter fællesskabsrettens principper eller efter tilbudsloven. Klagenævnet kan således allerede i dag bedømme erstatningsspørgsmål i sager om kontrakter under tærskelværdien eller om bilag B-tydelser. Der er derfor ikke tale om, at erstatningsbeføjelsen er ny.

Det må ligeledes afvises at regulere udbyders adgang til at annullere et udbud. Råderummet for annullation af et udbud fremgår ikke direkte af EU's udbudsregler, men er afgrænset af, om annullationen strider mod de EU-retlige principper om gennemsigtighed, ligebehandling og proportionalitet eller i øvrigt hviler på et usagligt grundlag. Det falder inden for den kompetence, der er tillagt Klagenævnet for Udbud, at bedømme spørgsmål om annullation og at tilsidesætte en ulovlig beslutning om at annullere. Klagenævnet vil således foretage en konkret vurdering af sagens omstændigheder.

Overholdelse af annonceringspligten bør kunne håndhæves effektivt. Fra flere sider er der udtrykt ønske om at indføre bøder som et supplement til de civilretlige reaktionsmuligheder ved Klagenævnet for Udbud. Det må overvejes, om en sådan sanktion kan have en præventiv effekt og kan bidrage til, at overtrædelser af annonceringspligten kan få konsekvenser også i tilfælde, hvor der ikke er incitament til at indgive klage til Klagenævnet.

I forbindelse med kommunernes økonomiaftale for 2007 er der fokus på en styrket håndhævelse af reglerne og justering af klagesystemet. Overvejelser om sanktioner, herunder straf, bør derfor indgå i dette arbejde.

For så vidt angår spørgsmålet om kontrolbud henvises til afsnit 2 ovenfor.

Annonceringspligten for ydelser over 500.000 kr. vil imidlertid være omfattet af forslaget om, at Konkurrencestyrelsen skal have bedre mulighed for at indhente oplysninger om udbudspligtige indkøb jf. afsnit 14 nedenfor. Konkurrencestyrelsen har dermed mulighed for at kontrollere, at grænsen for annonceringspligt på 500.000 kr. ikke omgås ved blot at lave flere del-aftaler.

Endelig vil det indgå som en naturlig del af forslaget, at ressortmyndigheden løbende vil evaluere, om bestemmelserne fungerer hensigtsmæssigt, eller om der er behov for justeringer. Således findes det ikke nødvendigt at indsætte et krav om evaluering af loven om 1-2 år.

I lyset af ovenstående kommentarer, vil:

- forslaget blive ændret, således at der indsættes en snæver undtagelse fra annonceringspligten i tilfælde, hvor fx krav til fortrolighed bevirker, at offentliggørelse vil modarbejde hensynet bag kontrakten.
- forslaget blive ændret, således at økonomi- og erhvervsministerens bemyndigelse til at udstede regler om anvendelsen af tildelingskriterierne udgår.
- det i bemærkningerne blive præciseret, at kontrakter indgået i henhold til en rammeaftale ikke er omfattet af annonceringspligten.

- bagatelgrænsen på 500.000 kr. blive fastholdt, men således at det i bemærkningerne præciseres, hvilke forhold der kan begrunde, at en udbyder skal annoncere kontrakter under denne værdi.
- bemyndigelsen for økonomi- og erhvervsministeren til at udpege et særligt landsdækkende annonceringsmedie, som skal fungere som fælles indgang til offentlige kontrakter i Danmark, blive fastholdt.
- der ikke i bemærkningerne blive taget stilling til konkrete procedurer for indgåelse af kontrakt, men der vil blive udarbejdet en vejledning med eksempler på god praksis for anvendelse af annonceringspligten.
- det i bemærkningerne med henvisning til Klagenævnets praksis og Konkurrencestyrelsens vejledning herom blive præciseret, at adgangen til at annullere et udbud beror på, om dette konkret er i overensstemmelse med de EU-retlige principper om gennemsigtighed, ligebehandling og proportionalitet, og om der i øvrigt foreligger en saglig grund.
- overvejelser om sanktioner, herunder straf, for overtrædelse af annonceringspligten blive henvist til den arbejdsgruppe om effektivisering af klagesystemet, der er nedsat i henhold til aftalen om den kommunale økonomi for 2007.

13. Behandling af begæring om opsættende virkning (§4, nr. 6 og 7)

Advokatrådet ser positivt på, at der indføres en midlertidig opsættende virkning ved klage til Klagenævnet inden for standstill-perioden. Advokatrådet bemærker dog, at standstill-periodens længde på blot 10 dage kan gøre det vanskeligt at udforme et fuldstændigt og overbevisende grundlag for klagen. Dette kan senere forringe muligheden for, at klagen tillægges opsættende virkning.

Bygherreforeningen mener, at det kan være problematisk, at den foreslåede frist skal lægges oven i standstill-perioden og derved samlet set forlænger den periode, hvor sagen er uafklaret. Det bemærkes videre, at opsættende virkning kan have vidtgående konsekvenser for ordregiveren.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I ser positivt på indførelse af en midlertidig opsættende virkning. Man peger dog på, at de foreslåede ændringer ikke er tilstrækkelige til at rette op på overtrædelser af udbudsreglerne og til at effektivisere klagesystemet. Organisationerne mener således, at der bør tillægges Klagenævnet for Udbud flere beføjelser, ligesom det bør overvejes, om der kan indføres en bødesanktion i tilfælde af manglende udbud.

Dansk Industri finder, at forslaget om opsættende virkning bør indarbejde de specifikke forslag, som p.t. er til drøftelse ved revisionen af EU's kontroldirektiver. Dansk Industri henviser navnlig til, at ordregivers forpligtelse til at underrette forbigående tilbudsgivere er afgørende for, at en tilbudsgiver kan vurdere, om der er grundlag for en klagesag.

Danske Mediers Forum anser det for tvivlsomt, at Klagenævnet i alle tilfælde vil være i stand til at træffe beslutning inden for de 10 arbejdsdage, og efterlyser en beskrivelse af, hvilke konsekvenser en overskridelse af fristen fra Klagenævnets side medfører.

Danske Regioner bemærker, at standstill-ordningen har forlænget udbudsprocessen, men er positive over for, at Klagenævnet i løbet af højst 10 dage skal tage stilling til, om en klage tillægges opsættende virkning. Endvidere ser man positivt på, at klage udenfor standstill-perioden ikke kan få opsættende virkning.

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik finder, at en 10 dages frist til at tage stilling til opsættende virkning i en klagesag er rimelig både ud fra hensynet til parterne og til sagsbehandlingen i Klagenævnet. Organisationerne opfordrer samtidig til, at der fastsættes en frist for Klagenævnets samlede sagsbehandlingstid i sager, hvor der gives opsættende virkning. Det påpeges herudover, at sagsbehandlingstiden i Klagenævnet generelt er for lang, hvilket kan afholde mange virksomheder fra at klage. Det foreslås derfor, at der gøres en generel indsats for at bringe sagsbehandlingstiden ned og effektivisere sagsgangene.

KL anfører, at forslaget udgør en væsentlig stramning af de netop indførte standstill-regler, og det betyder i praksis, at standstill-perioden i en række tilfælde samlet set vil blive på mindst 20 dage. Dette opfattes som en yderligere restriktion på udbudsprocessen, hvilket kan forventes at have en negativ indvirkning på kommunernes tilskyndelse til at konkurrenceudsætte. Forslaget hører efter KL's vurdering hjemme i en samlet diskussion af klage- og sanktionssystemet, der bør ske i regi af den arbejdsgruppe, der i henhold til kommuneaftalen er nedsat til generelt at analysere disse systemer. I den forbindelse bør der også tages stilling til, hvordan den øgede sagsmængde i Klagenævnet for Udbud, som forslaget måtte forventes at medføre, skal håndteres, idet det bemærkes, at sagsbehandlingstiderne i nævnet allerede i dag er for lange.

Transport- og Energiministeriet bemærker, at den midlertidige opsættende virkning sammenlagt med standstill-perioden kan give lang ventetid for parterne, og at sagen kan risikere at forsinkes yderligere, hvis Klagenævnet ikke hurtigt underretter ordregiveren om modtagelsen af klagen. Ministeriet påpeger, at opsættende virkning er en vidtgående beslutning og er bekymret for, at der opstår tilfælde, hvor der tillægges opsættende virkning, men hvor klager ikke efterfølgende får medhold.

Kommentar:

Regeringen har taget skridt til at vurdere, hvordan det danske klagesystem kan forbedres. Som led i aftalen om kommunernes økonomi for 2007 er der nedsat en arbejdsgruppe, som skal komme med forslag til mulige effektiviseringer og forbedringer af klagesystemet, herunder veje til at forkorte sagsbehandlingstiden. Dette initiativ vurderes dog ikke at

hindre, at der parallelt hermed sker forbedringer i grundlaget for Klagenævnets virke. Nærværende forslag har til formål at strømline sagsbehandlingen i Klagenævnet ved at begrænse den tid, Klagenævnet har til rådighed til at træffe beslutning om, hvorvidt en klage skal tillægges opsættende virkning.

Forslaget er et supplement til den gældende standstill-ordning. Det skal sikre, at ordregiver og klager inden for en rimelig periode får en hurtig afklaring af, om klagen skal tillægges en egentlig opsættende virkning, indtil Klagenævnets materielle afgørelse af sagen foreligger. Dette må især anses som en fordel for ordregivere, der i en klagesituation vil få vished om, hvorvidt kontrakt kan indgås eller ej.

Hertil kommer, at den midlertidige opsættende virkning ikke indtræder i alle tilfælde, men selvsagt kun, hvor der klages og begæres opsættende virkning. Således kan bestemmelsen ikke opfattes som en generel forlængelse af standstill-perioden, men som et udtryk for en opstramning i forhold til Klagenævnets sagsbehandling.

Perioden på 10 arbejdsdage afvejer ønsket om en hurtig afklaring over for hensynet til, at Klagenævnet kan foretage en betryggende behandling af begæringen om opsættende virkning, herunder høre indklagede om spørgsmålet. Hvis Klagenævnets beslutning mod forventning ikke kan træffes indenfor de 10 dage, må Klagenævnet forlænge den midlertidige opsættende virkning. Det bemærkes, at Klagenævnet er indstillet på at overholde fristen på de 10 arbejdsdage og at udsende underretning hurtigst muligt.

Forslaget ændrer ikke på standstill-ordningens udformning, ligesom det ikke udstikker retningslinjer for Klagenævnets vurdering af begæringer om opsættende virkning. En klage over et udbud, der ikke er omfattet af denne ordning, vil således som hidtil kunne tillægges opsættende virkning i overensstemmelse med de gældende regler.

Forhandlingerne om EU's kontroldirektiver, der sætter de overordnede rammer for de nationale klagesystemer, er endnu på et indledende stade, og der kan forventes mange ændringer i forhold til de forslag, Kommissionen har fremlagt. En fuld afspejling af Kommissionens forslag i det danske klagesystem på nuværende tidspunkt er derfor ikke hensigtsmæssig og medfører risiko for, at der skal foretages ændringer i flere tempi.

Det bemærkes, at ordregivers forpligtelse til at underrette tilbudsgiverne i sager, der er omfattet af standstill-ordningen, svarer til, hvad Kommissionen har foreslået som generel regel i det kommende kontroldirektiv.

Hvad angår spørgsmålet om bødestraf, bemærkes det, at overtrædelser af EU's udbudsregler, herunder ulovlig direkte tildeling af en kontrakt, alle-

rede kan sanktioneres med bødestraf. Spørgsmålet om bødestraf for overtrædelse af annonceringspligten er behandlet ovenfor under afsnit 10.

Såfremt Klagenævnet for Udbud inden for fristen på 10 dage træffer beslutning om, at en klage skal have opsættende virkning, skal klagenævnets videre behandling af sagen ske under en særlig hasteprocedure. Dette vil blive præciseret i bemærkningerne.

I lyset af ovenstående kommentarer vil forslaget blive fremsat uændret.

14. Bedre mulighed for at indhente oplysninger om udbudspligtige indkøb (§ 4, nr. 8)

Danske Mediers Forum finder, at formuleringen af bestemmelsen er meget vidtrækkende. Særlig formuleringen: "Konkurrencestyrelsen kan kræve alle oplysninger, som skønnes nødvendige..." giver anledning til bekymring, og man frygter, at der indhentes oplysninger uden en saglig grund herfor.

Dansk Handel & Service, Dansk Transport og Logistik og HTS-I finder, at muligheden for konkurrencemyndighederne til at indhente oplysninger om foretagne indkøb ikke er tilstrækkelig til at gøre det eksisterende klagesystem mere effektivt eller rette væsentligt op på udbudsovertrædelserne. Der efterlyses flere beføjelser til Klagenævnet for Udbud og bødesanktion i tilfælde af manglende udbud.

Dansk Industri finder, at Konkurrencestyrelsen bør pålægges en forpligtelse til at føre et mere aktivt og opsøgende tilsyn med overholdelsen af udbudsreglerne. Ligeledes ses gerne indført et krav til ordregivere om at udarbejde en indkøbsprotokol ved indkøb under tærskelværdierne, idet dette ligeledes vil have en præventiv virkning. Det anbefales endvidere, at der i bemærkningerne også refereres til den nyeste beregningsmetode for brugen af private leverandører (PLI-indikatoren).

HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik samt **Håndværksrådet** støtter forslaget, der forventes at styrke udbudsreglerne og have en præventiv effekt

Håndværksrådet finder endvidere, at det bør understreges, at der også bør være adgang til at indhente oplysninger som led i en generel kontrol med overholdelsen af udbudsreglerne, fx i form af stikprøver, og ikke blot i tilfælde hvor der foreligger en klage eller en konkret mistanke. En sådan udtrykkelig hjemmel vil have en stærk præventiv virkning.

KL bemærker, at Konkurrencestyrelsen ikke er klagemyndighed, men alene kan fungere som "anklager" i sager mod kommunerne. Styrelsen kan således ikke bruge de indhentede oplysninger til at afgive bindende udtalelser om, hvad kommunerne bør gøre i den konkrete situation. Det anføres, at forslaget vil gøre kommunernes brug af konkurrenceudsætning

mere ressourcekrævende og risikofyldt og vil således kunne have en negativ virkning på kommunernes brug af konkurrenceudsætning. Forslaget ligger efter KL's opfattelse indenfor det område, som arbejdsgruppen under økonomiaftalen skal analysere, og det bør derfor drøftes i dette regi med henblik på at kortlægge forslaget's virkning i forhold til målsætningen om øget konkurrence.

Landbrugsraadet kan tilslutte sig forslaget.

Kommentar:

Det er ikke hensigten med forslaget, at Konkurrencestyrelsen skal udøve en intensiv kontrol eller fungere som tilsynsmyndighed, og det er således ikke tanken, at styrelsen skal foretage en generel kontrol i form af fx stikprøver. En egentlig tilsynsforpligtelse kræver en tilsvarende ressourceindsats, der ikke er forudsat på nuværende tidspunkt.

Omvendt er det dog ikke tanken, at styrelsen udelukkende skal foretage undersøgelser, der er foranlediget af klager eller lignende henvendelser. Styrelsen kan tillige foretage undersøgelser på anden saglig baggrund, fx på baggrund af kommunale regnskaber, udbudsstatistikker eller offentliggjorte tal, herunder privat leverandør indikatoren (PLI). At også denne indikator kan anvendes, bør præciseres i bemærkningerne.

Konkurrencestyrelsen får med dette forslag mulighed for også at indhente oplysninger om kontrakter under tærskelværdien. Den foreslåede annonceringspligt for kontrakter, der ikke er omfattet af EU's udbudsdirektiv, vil kunne bidrage til en øget kontrol med ulovlig direkte tildeling af kontrakter. Det findes ikke nødvendigt tillige at indføre et krav om udarbejdelse af indkøbsprotokoller.

Indhentning af oplysninger sker med henblik på styrelsens vurdering af, om en sag skal indbringes for Klagenævnet for Udbud. Der ændres således ikke ved styrelsens formelle kompetence, og styrelsen vil fortsat ikke kunne give påbud eller nedlægge forbud.

For så vidt angår ønsket om et mere effektivt klagesystem, henvises til kommentarerne ovenfor ad pkt. 11.

På baggrund af ovenstående vil forslaget blive fremsat uændret, dog med den præcisering i bemærkningerne at også andre kilder, som fx privat leverandør indikatoren (PLI), kan danne baggrund for en undersøgelse.

15. Andre bemærkninger

15.1 Foreløbige forholdsregler/påbud

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd efterlyser mulighed for, at de danske konkurrencemyndigheder lige som Kommissionen skal kunne anvende foreløbige forholdsregler for at undgå uacceptable skadesvirkninger, f.eks. hvis der skal foretages en længerevarende undersøgelse.

Kommentar:

Ved vurderingen af om der bør indføres en lignende mulighed for de danske konkurrencemyndigheder, skal der foretages en afvejning af hensynet til de indklagede virksomheders retssikkerhed og hensynet til de virksomheder, der klager. Foreløbige forholdsregler vil kunne få store økonomiske konsekvenser for de indklagede virksomheder og vil indebære en svækkelse af disse virksomheders retssikkerhed. I relation til vurderingen af behovet for at indføre en sådan indgrebsmulighed for danske konkurrencemyndigheder vejer hensynet til de indklagede virksomheders retssikkerhed tungest.

I lyset af ovenstående vil der ikke blive fremsat forslag om mulighed for, at de danske konkurrencemyndigheder lige som Kommissionen skal kunne anvende foreløbige forholdsregler.

15.2 Nedsættelse af omsætningstærsklerne for fusioner

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd ønsker endvidere den nedre omsætningsgrænse på 300 mio. kr. for en anmeldelsespligtig fusion nedsat væsentligt, f.eks. til 100 mio. kr., for at forhindre, at store virksomheder gradvist kan opkøbe mindre virksomheder uden at blive omfattet af fusionskontrollen. Herudover anbefaler Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, at man kunne indføre et beløbsinterval under den generelle omsætningsgrænse, hvor der er anmeldelsespligt, og hvor Konkurrencestyrelsen kan, men ikke skal, vurdere fusionen.

Kommentar:

Der er en række argumenter både for og imod en ændring af omsætningstærsklerne for fusioner.

For en ændring taler, at grænserne i dag er højere end i de fleste af de lande, vi plejer at sammenligne os med. Dette gælder især den nedre grænse på 300 mio. kr.

Herudover har erfaringer med de nuværende regler vist, at en række overtagelser med betydning for konkurrencen er faldet under grænsen på 300 mio. og dermed ikke har været anmeldelsespligtige. Dette har især gjort sig gældende på markeder, hvor en dominerende virksomhed i brancher med høj koncentration kan opsluge mindre konkurrenter, uden at konkurrencemyndighederne har mulighed for at føre tilsyn med dette og evt. stille betingelser for en godkendelse.

Imod en nedsættelse taler, at Danmark har en interesse i at sikre, at virksomhederne ikke begrænses unødigt i deres muligheder for bl.a. gennem fusioner at ekspandere og forbedre deres konkurrenceevne også internationalt til gavn for samfundet. Ved at ændre omsætningstærsklerne vil en række virksomheder blive pålagt administrative og omkostningstunge

byrder, som ikke vil være begrundet i et væsentligt behov for øget fusionskontrol.

Hertil kommer, at beløbet ikke er blevet indeksreguleret siden 2000, hvorfor den relative beløbsgrænse med tiden faktisk allerede er sænket i takt med inflationen.

Imod taler endvidere, at en nedsættelse af omsætningsgrænserne vil betyde øget ressourceanvendelse ved administrationen af reglerne.

I lyset af det ovennævnte er det vurderingen, at behovet for ændring af omsætningstærsklerne for fusioner endnu ikke har vist sig så markant, at det kan begrunde de øgede byrder for virksomhederne, som vil være forbundet hermed.

15.3 Udvidede ankemuligheder for tredjemand

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd efterlyser en forbedring af de gældende ankemuligheder. Virksomheder, der har en retlig interesse i en sag, bør kunne indbringe Konkurrenceankenævnets afgørelse for domstole, hvis ankenævnet ændrer rådets afgørelse. I dag er det alene de virksomheder, som afgørelsen retter sig mod, og som er parter i sagen, der kan indbringe sagen for domstolene.

Kommentar:

Hertil kan det anføres, at det følger af bemærkningerne til den gældende lov, at tredjemand, der efter retsplejeloven har den fornødne retlige interesse i en sag, har mulighed for at indbringe Konkurrenceankenævnets afgørelse for landsretten, jf. FT 1996/97, tillæg A, s. 3675. Dette er også sket i praksis.

Når Konkurrencerådets afgørelser ophæves af Konkurrenceankenævnet, sker dette imidlertid oftest med en begrundelse om, at Konkurrencerådet ikke i tilstrækkelig grad har dokumenteret, at der foreligger en konkurrencebegrænsning, der er omfattet af forbuddene i konkurrenceloven.

Afgørelserne ophæves altså sædvanligvis på grund af, at der ikke er ”nok” oplysninger i sagen. Det er vanskeligt at forestille sig, at domstolene vil ændre en afgørelse, der er baseret på sådan en begrundelse. Det er derfor allerede af den grund begrænset, hvor meget tredjemand ville få ud af at kunne indbringe ankenævnets afgørelser for domstolene.

Dertil kommer, at hvis tredjemand indbringer ankenævnets afgørelse for domstolene, er det Konkurrencerådet og ikke den virksomhed, som afgørelsen egentlig vedrører, der indstævnes. Den virksomhed, som tredjemands utilfredshed er rettet mod, vil derfor ikke være part i sagen. Dette er ikke hensigtsmæssigt.

Tredjemand har i dag mulighed for at anlægge f.eks. en erstatningssag direkte mod den virksomhed, som har fået medhold ved ankenævnet, hvis tredjemand har lidt et tab som følge af den aftale eller adfærd, der gav Konkurrencerådet anledning til at gribe ind. Denne fremgangsmåde er derfor mere hensigtsmæssig end en generel bestemmelse, der udvider tredjemands adgang til at indbringe Konkurrenceankenævnets afgørelse for domstole.

15.4 Gruppesøgsmål

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd efterlyser mulighed for gruppesøgsmål i lovforslaget.

Kommentar:

Justitsministeren har den 10. oktober 2006 fremsat lovforslag om adgang til gruppesøgsmål. Denne adgang omfatter også eventuelle søgsmål på konkurrenceområdet.

15.5 Strukturelle indgreb

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd efterlyser en mulighed for, at konkurrencemyndighederne, på samme måde som Kommissionen efter de nye EU-regler, kan pålægge virksomheder, der gentagne gange har misbrugt deres dominerende stilling, strukturelle indgreb, såsom frasalg af aktiver m.v. Muligheden skal dog kun kunne anvendes, når andre muligheder for indgreb er udtømt.

Kommentar:

Et strukturelt indgreb er et uhyre vidtgående indgreb, der vil kunne have alvorlige konsekvenser for den pågældende virksomhed. I praksis vil en virksomhed således kunne pålægges at skulle afhænde produktionsanlæg eller dele af virksomheden. For det første kan man kritisere forslaget for at være på kant med Grundlovens regler om ekspropriation. For det andet vil forslaget primært ramme de danske virksomheder, der ganske vist er store i Danmark, men små når man kommer uden for landets grænser.

15.6 Abnorme handlinger

Dansk Byggeri anfører, at i større og specielt de meget store virksomheder indgås aftaler af mange andre end virksomhedens ledelse. Dansk Byggeri finder det meget stødende, at virksomheder, som har gjort meget for at sikre, at de relevante medarbejdere bliver informeret på forståelig vis om reglerne, og for hvem det er vigtigt, at reglerne aldrig overtrædes, kan dømmes i henhold til konkurrenceloven, hvis en medarbejder imod virksomhedens klare instrukser overtræder konkurrenceloven. Ifølge Dansk Byggeri bør en sådan handling i denne situation betragtes som abnorm og bør alene føre til straf for vedkommende selv. Dansk Byggeri henstiller derfor, at konkurrenceloven ændres, så virksomheden ikke straffes, når den kan bevise, at situationen er som beskrevet.

Kommentar:

Som reglerne ser ud i dag både på nationalt plan og på EU-plan, gælder det, at når en virksomhed kan dokumentere, at den har gjort meget internt for at sørge for overholdelsen af konkurrencereglerne (f.eks. ved at indføre et såkaldt compliance program), så vil dette kunne blive tillagt betydning ved beregningen af den bøde, som virksomheden måtte blive pålagt. Det medfører dog ikke, at virksomheden ikke vil blive straffet. Dette var f.eks. tilfældet i Arla-sagen.

Dansk Byggeris forslag vil for det første føre til, at det ville blive meget nemt for virksomhederne at omgå reglerne og dermed helt undgå straf ved blot at udforme et internt compliance program og derefter uformelt give instrukser til medarbejderne om, at reglerne skal brydes. For det andet vil Dansk Byggeris forslag oftest betyde, at man ikke straffer den, som får gavn af overtrædelsen (virksomheden), men derimod en ansat, som ikke nødvendigvis selv får gavn heraf. For det tredje harmonerer Dansk Byggeris fortolkning af abnorme handlinger ikke med fortolkningen af dette begreb på andre retsområder, såsom f.eks. erstatningsretten.

15.7 Gennemgang af deponerings-, moms- og skattereglerne HTS-A, Danske Busvognmænd og Dansk Kollektiv Trafik foreslår som øvrige initiativer til at skabe mere lige konkurrencevilkår mellem offentlige og private leverandører og for at fremme udbredelsen af offentlig-private partnerskaber, at deponerings-, moms- og skattereglerne gennemgås.

Kommentar:

Regeringen arbejder løbende på at sikre lige vilkår for offentlige og private leverandører og er opmærksom på, at deponerings-, moms- og skatteregler skal være indrettet på en måde, der bedst muligt sikrer lige konkurrence og offentlig-privat samarbejde.

15.8 Brud på forsegling af lokaler og myndigheders opbevaring af oplysninger

Dansk Energi så gerne, at bemærkningerne nøjere beskriver konsekvenserne af, at forseglingen af et lokale måtte blive brudt, kravene til sikkerhed ved myndighedernes opbevaring af oplysninger, samt ansvarsforholdene, hvis oplysningerne i myndighedernes varetægt skulle komme uvedkommende i hænde.

Kommentar:

Det er den umiddelbare vurdering, at brydes forseglingen af et lokale, kan dette udgøre en overtrædelse af straffelovens § 125, stk. 1, nr. 2 eller af § 126, stk. 1.

Konkurrencestyrelsen har udarbejdet interne retningslinjer vedrørende opbevaring af fortrolige oplysninger i fusionssager og i kartelsager. Retningslinjerne skal bl.a. sikre, at oplysningerne opbevares fuldt forsvarligt,

og at uvedkommende ikke får adgang til disse. Dette indebærer bl.a., at dokumenter uden for arbejdstiden skal opbevares i aflåste skabe. For så vidt angår elektronisk opbevarede oplysninger, er adgangen til disse begrænset. Dette sker ved hjælp af adgangskoder til sagsbehandlerne.

Kommer fortrolige oplysninger i myndighedernes varetægt uvedkommende i hænde, er styrelsen erstatningsansvarlig efter dansk rets almindelige erstatningsregler.